

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro
zdravotně postižené návštěvníky
v Poděbradech**

bakalářská práce

Autor práce: Edita Kavříková

Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Jihlava 2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce:	Edita Kavříková
Studijní program:	Ekonomika a management
Obor:	Cestovní ruch
Název práce:	Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Poděbradech
Cíl práce:	Analyzovat a zhodnotit potenciál cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Poděbradech

Ing. Ivica Linderová, PhD.
vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra cestovního ruchu

Abstrakt

KAVŘÍKOVÁ, Edita: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu pro zdravotně postižené návštěvníky v Poděbradech. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2019. 75 stran

Cílem práce je analyzovat a zhodnotit potenciál cestovního ruchu zdravotně postižených osob v Poděbradech. Tato práce se zabývá vývojem cestovního ruchu osob se zdravotním postižením, legislativou a problematikou sociálního cestovního ruchu. V praktické části je práce zaměřena na analýzu přístupnosti jednotlivých objektů a míst v Poděbradech.

Klíčová slova

Bezbariérovost; Cestovní ruch pro všechny; Osoba se zdravotním postižením; Potenciál cestovního ruchu; Přístupnost

Abstract

KAVŘÍKOVÁ, Edita: Evaluation of tourism potential for visitors with disabilities in Poděbrady. College of Polytechnics Jihlava. Department of tourism. Supervisor: Ing. Ivica Linderová, PhD. Education degree: Bachelor. Jihlava, 2019. 75 pages

The aim of the work is to analyze and evaluate the potential of the tourism for disabled persons in the city of Poděbrady. This thesis deals with a development of the tourism for people with any kind of disability, describe the legislation and issues of social tourism. Practical part is focused on analyzing accessibility of different location in Poděbrady.

Key words

Accessibility; Barrier – free; Disabled people; Potential for tourism; Tourism for all

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 22. listopadu 2019

.....
Podpis studenta/ky

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Ivice Linderové, PhD. za věnovaný čas, odborné vedení, trpělivost, ochotu, cenné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	11
Motivace	12
Cíl práce.....	12
1 Rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	13
1.1 Cestovní ruch osob se zdravotním postižením	15
1.1.1 Znaky a charakteristiky cestovního ruchu osob se zdravotním postižením	16
1.1.2 Vývoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením v Evropě a v České republice.....	17
1.1.3 Zdravotně postižení návštěvníci v cestovním ruchu.....	22
1.1.4 Organizace a programy podpory cestování zdravotně postižených osob.....	27
1.2 Potenciál cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	31
1.2.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu osob se zdravotním postižením	31
1.2.2 Přínosy podpory cestovního ruchu osob se zdravotním postižením	33
1.2.3 Legislativní úprava vztahující se k cestovnímu ruchu zdravotně postižených osob v Evropě a ve světě	35
2 Analýza potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob.....	41
2.1 Cíl a metodika zkoumání	41
2.2 Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu zdravotně-postižených osob	45
2.2.1 Přírodní atraktivity	45
2.2.2 Kulturně-historické atraktivity.....	48
2.2.3 Kulturně-společenské zařízení	50
2.2.4 Jiné atraktivity.....	51
2.3 Realizační předpoklady.....	53
2.3.1 Ubytovací zařízení	53
2.3.2 Pohostinská zařízení	54
2.3.3 Sportovně-rekreační zařízení	55
2.3.4 Bezbariérová přeprava	58
2.3.5 Cestovní kanceláře, cestovní agentury a webové portály	59
2.4 Selektivní předpoklady	59
2.5 Zhodnocení potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.....	61
Závěr	64
Seznam použité literatury	66

Internetové zdroje	67
Seznam příloh	74
Přílohy.....	74

Seznam obrázků

Obrázek 1: Graf rozdělení zdravotně postižených osob dle věku v České republice 21

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počty zdravotně postižených osob dle postižení v České republice	21
Tabulka 2: Mezinárodní klasifikace mentální retardace	24
Tabulka 3: Stupnice hodnocení potenciálu cestovního ruchu zdravotně postižených osob	41
Tabulka 4: Hodnotící kritéria na úrovni vybrané oblasti	43
Tabulka 5: Seznam eurozámek v Poděbradech	45
Tabulka 6: Bezbariérovost přírodních atraktivit v Poděbradech	47
Tabulka 7: Bezbariérovost přírodní atraktivit v okolí Poděbrad	48
Tabulka 8: Bezbariérovost kulturně-historických atraktivit v Poděbradech.....	50
Tabulka 9: Bezbariérovost kulturně-společenských zařízení v Poděbradech	51
Tabulka 10: Přehled bezbariérovosti ubytovacích zařízení v Poděbradech.....	54
Tabulka 11: Přehled bezbariérovosti pohostinských zařízení v Poděbradech	55
Tabulka 12: Přehled bezbariérových sportovně-rekreačních zařízení v Poděbradech ...	57
Tabulka 13: Hodnotící kritéria.....	62
Tabulka 14: Výsledné hodnocení potenciálu Poděbrad.....	62

Seznam použitých zkratek

BB	bezbariérový
BD	dostupný s doprovodem
Č.	číslo
ČB	Částečně bezbariérový
ČSN	Česká agentura pro standardizaci
ČSÚ	Český statistický úřad
ENAT	European Network for Accessible Tourism
Ha	hektar
Km	kilometr
MěÚ	Městský úřad
MŠ	Mateřská škola
ND	nedostupný
NPR	Národní přírodní rezervace
NRZP	Národní rada zdravotně postižených osob České republiky
PP	Přírodní památka
PZ	Pohostinská zařízení
Sb.	Sbírky
SŠ	Střední škola
UZ	Ubytovací zařízení
ZŠ	Základní škola

Úvod

Cestovní ruch v České republice i ve světě za dobu svého rozvoje zaujal velice podstatné postavení v národních hospodářstvích. Ovlivňuje ekonomickou situaci států, ve kterých vytváří nové pracovní pozice a zvyšuje životní úroveň. Dále napomáhá socializaci a také ekologii. Díky společenským změnám se v současnosti věnuje vyšší pozornost zdravotně postiženým osobám. Zdravotně postižené osoby limitovaly v cestování i běžném životě jisté bariéry. K odstranění těchto bariér v cestování dochází na základě vzniku právní opory, nových organizací a také projektů napomáhajících cestovnímu ruchu pro všechny.

Zkvalitňování nabídky produktů cestovního ruchu, by mělo být hlavním cílem všech organizátorů, kteří by měli brát zřetel na potřeby a požadavky cílových skupin, mezi které patří i zdravotně postižené osoby. Všechny státy světa by se měly aktivně zapojit do podpory cestovního ruchu pro všechny.

Tato bakalářská práce se skládá ze dvou částí. V teoretické části se dozvíme o rozvoji cestovního ruchu osob se zdravotním postižením. Tato část obsahuje podkapitoly věnující se problematice cestovního ruchu osob se zdravotním postižením a dále předpokladům rozvoje tohoto typu cestovního ruchu.

Druhá část práce je věnována analýze potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Zkoumá vhodná zařízení na území Poděbrad, které nabízí služby handicapovaným osobám.

Motivace

Hlavní motivací pro vytvoření práce s tímto názvem byla obliba města Poděbrady. Je to polabské město ve středu České republiky poskytující lázeňskou péči širokému okolí s nabídkou mnoha atraktivit a služeb. Dále Poděbrady nabízí široké spektrum vyžití, o kterém jsem se celou dobu měla možnost učit při studiu. Touto prací tedy zprostředkovávám spojení informací, nabytých ve škole spolu s informacemi, které mi poskytly nejrozličnější organizace v Poděbradech. Ráda bych také touto prací poskytla potřebné informace cílové skupině, které se práce věnuje především. Tyto souhrnné informace o Poděbradech nejsou shromážděny v žádné jiné práci, proto by mohly cílové skupině přinést užitek.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat a zhodnotit potenciál Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Tohoto cíle bude dosaženo na základě zkoumání lokalizačních, realizačních a selektivních předpokladů s přihlédnutím k přístupnosti atraktivit a objektů pro zdravotně postižené osoby.

Praktická část se bude věnovat analýze potenciálu Poděbrad a jejich konkrétních zařízení. Bude k tomu využito různých webových portálů, telefonátů a osobních návštěv.

1 Rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Světová organizace cestovního ruchu definuje cestovní ruch jako činnost lidí, kteří po dobu maximálně jednoho roku cestují a zdržují se z důvodu rekreace, obchodu a dalších důvodů mimo své obvyklé prostředí. (ČSÚ, 2011)

Podle Berneckera (1955) je sociální cestovní ruch definován jako cestovní ruch určený pro nemajetné obyvatelstvo, který má navíc charakter masového cestovního ruchu se zřetelem na velké počty účastníků. (Linderová, 2018, p. 10)

Sociální cestovní ruch je podle Hunzikera (1957) druh cestovního ruchu, který je příznačný participací lidí s nízkými finančními příjmy, a zároveň jsou těmto lidem v rámci tohoto druhu cestovního ruchu poskytovány speciální služby. (Linderová, 2018, p. 10)

Gúčik definoval sociální cestovní ruch jako formu cestovního ruchu, která souvisí s lidmi ze sociálně slabších vrstev, kteří se účastní cestovního ruchu a jejich účast musí být umožněná zřetelně prokazatelnými opatřeními. (Linderová, 2018, p. 13)

Aby se lidé se zdravotním postižením mohli účastnit cestovního ruchu je nutné nahlížet na cestovní ruch osob se zdravotním postižením jako spojení přístupného a sociálního cestovního ruchu. Jinými slovy se dá tento pojem vymezit jako cestovní ruch pro všechny. (Athena na cestách, 2010)

Existuje velké množství osob, kteří sice sdílí právo na cestování a svobodu pohybu, ale kvůli jistým překážkám nemohou tyto práva využít. Mezi tyto překážky patří například špatná ekonomická situace těchto osob nebo nedokonalá infrastruktura v cestovním ruchu. Odstranění těchto překážek, a tudíž zajištění výše uvedených práv jsou základní myšlenkou cestovního ruchu pro všechny. (Gúčik, 2010, p. 79)

Po první světové válce se definuje pojem sociální cestovní ruch, který je označován jako cestovní ruch pro všechny. Do ústav států se zapsaly práva na odpočinek, volný čas a placenou dovolenou. V období po druhé světové válce se v některých zemích, i v České republice, začali uskutečňovat závodní dovolené. Vlivem uskutečňování závodních dovolených se rozvíjela finanční podpora do infrastruktury cestovního ruchu společně s tvorbou nabídky speciálních služeb. Cestovní ruch pro všechny se začal výrazně rozvíjet právě díky výše zmiňovaným inovacím. Dále však cestovní ruch pro

všechny získával podporu z mnoha stran. Jednalo se například o možnosti splácení produktů cestovního ruchu, slevami u dopravců pro dané skupiny lidí (důchodci, děti), půjčky, benefity od zaměstnavatelů, za které se dala zakoupit dovolená. Přitom zdravotně znevýhodnění lidé mají individuální potřeby a požadavky, které jsou ovlivněné jejich zdravotním stavem. (Gúčík, 2010, p. 79)

Podle Hunzikera se od roku 1959 může sociální cestovní ruch definovat jako cestovní ruch, kterého se účastní ekonomicky slabé skupiny lidí, tento cestovní ruch je pak zprostředkován jednotlivými (transparentními) službami. Definice Poplimenta uvádí, že tento druh cestovního ruchu uskutečňují osoby, které nejsou schopny samostatné, důstojné lidské existence, a proto je nutné, aby těmto osobám se slabou sociální situací pomohla organizace, k níž zmíněný zájemce patří. (Goeldner & Brent Ritchie, 2014, p. 284)

Sociální cestovní ruch zahrnuje veškeré podněty, které dopomáhají zpřístupnit cestovní ruch sociálně slabým zájemcům, zejména se jedná o osoby s nízkými příjmy. Těmto zájemcům, kteří mají zájem o cestování se snaží finančně dopomoci například zaměstnavatelé, vlády, odbory, organizace. V rámci Evropy je sociální cestovní ruch propagován Mezinárodní organizací pro sociální cestovní ruch – OITS (BITS). (Athena na cestách, 2010)

Jednotliví autoři knih s tematikou cestovního ruchu se shodují, že sociální cestovní ruch zahrnuje také cestovní ruch zdravotně postižených osob, každý však klade důraz na jiný aspekt tohoto cestovního ruchu. Příkladem může být: „rovnost přístupu a možnosti účasti na cestovním ruchu pro všechny.“ (Linderová, 2018, p. 15)

Destinace, která nabízí atraktivitu, pohodlí a bezpečnost, která je v souladu s právem na účast v cestovním ruchu, můžeme označit za kvalitní z hlediska cestovního ruchu pro všechny. To v širším rozsahu znamená také kvalitní cestovní ruch obecně. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008)

1.1 Cestovní ruch osob se zdravotním postižením

Přístupný cestovní ruch zahrnuje veškeré podněty, které dopomáhají zpřístupnit turistické destinace, zařízení a služby. Hlavní myšlenkou přístupného cestovního ruchu je osamostatnění osob se zdravotním postižením. Jinými slovy, aby těmto účastníkům cestovního ruchu nemuseli pomáhat jiné osoby, popřípadě aby nemuselo docházet k dodatečným úpravám v destinaci. V rámci Evropy je přístupný cestovní ruch propagován Evropskou sítí pro přístupný cestovní ruch – ENAT. (Athena na cestách, 2010)

Přístupný cestovní ruch by neměl pouze vytvářet specifické a separované služby pro zdravotně postižené osoby, naopak by měl tyto osoby naplno zapojit do společenského života. (Linderová, 2018, p. 16)

Přístupný cestovní ruch lze označit jako podněty, které pozitivně ovlivňují přístupnost turistických destinací a okolních služeb. Tyto podněty zajišťují každému, kdo má zájem stát se účastníkem cestovního ruchu, možnost úplného, komfortního a bezpečného využití cestovního ruchu. Aby všichni návštěvníci naplno využili atraktivit dané destinace, je potřeba přihlédnout k jejich specifickým potřebám. Konkrétním příkladem návštěvníka přístupného cestovního ruchu je např. zdravotně postižená osoba, senior či rodina s dětmi. (Kazuist, 2011)

Dle UNWTO je definice přístupného cestovního ruchu uvedena následovně. Jednou z kategorií cestovního ruchu je také přístupný cestovní ruch, jehož cílem je kooperace všech subjektů zapojených do cestovního ruchu. Snahou tohoto druhu cestovního ruchu je nediskriminovat osoby se zdravotním postižením a omezenou schopností pohybu a orientace, dále zprostředkovat, aby mohly naplno využívat všech produktů a služeb cestovního ruchu stejně jako zbytek společnosti. (Linderová, 2018, p. 16)

Bezbariérový přístup umožňuje tělesně handicapovaným osobám přístup do nedostupných míst a objektů. Tohoto přístupu lze dosáhnout po typickém zásahu (úpravě): odstranění schodů, prahů, instalace výtahového zařízení, rekonstrukce sociálního zařízení, prostorové úpravy a další. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 34)

1.1.1 Znaký a charakteristiky cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Mnoho autorů (Woodside a Etzel, 1980; Smith, 1987; Darcy a Daruwalla, 1999; Foggin, 2001; in Linderová, 2018) se domnívá, že osoby se zdravotním postižením chtějí cestovat stejně jako kdokoli jiný. Tato myšlenka by podle všeho mohla být základním znakem cestovního ruchu osob se zdravotním postižením. Další autoři (Smith, 1987; Kennedy, Smith a Austin, 1991; Foggin, 2001; in Linderová, 2018) tvrdí, že velká část turistů si uvědomuje překážky vzniklé v cestovním ruchu, které zatěžují především zdravotně postižené osoby. (Linderová, 2018, p. 15)

Osoby se zdravotním postižením mají vždy specifické potřeby a od zprostředkovatelů cestovního ruchu očekávají širokou, a hlavně vhodnou nabídku. Zákazník se zmiňovanými potřebami vyžaduje fyzickou, ekonomickou a informační/komunikační přístupnost. (Athena na cestách, 2010)

Fyzická přístupnost souvisí s materiálně technickou základnou. Jedná se především o snadný a bezpečný přístup do budov, pohodlné využívání infrastruktury a atraktivit, které daný region nabízí potenciálním zákazníkům. Pro tyto potenciální zákazníky by se zprostředkovatelé cestovního ruchu měli snažit upravit materiálně technickou základnu a odstranit bariéry. (Athena na cestách, 2010)

Ekonomická přístupnost nabízí dva úhly pohledu. První se dá pochopit jako myšlenka, kdy by osoby se zdravotním postižením neměli doplácet na svůj handicap. Nemělo by se stát, že za stejné služby budou muset handicapovaní platit více než běžní účastníci cestovního ruchu. V krajních situacích se tato situace dá chápat jako diskriminace. Druhý úhel pohledu však nabízí handicapovaným zájemcům o cestovní ruch dokonce cenové zvýhodnění vůči běžným účastníkům. Jedná se například o různé slevy nebo podpory či dávky. (Athena na cestách, 2010)

Informační/komunikační přístupnost spočívá v kvalitně poskytnutých a zároveň snadno dohledatelných informacích od organizátorů cestovního ruchu. Velice důležité je, aby poskytnuté informace byly pravdivé, a hlavně aby byly poskytnuty co největším počtem zdrojů (televize, internet, plakáty, katalogy, rádio). Tyto informace by měly být průkazné, k čemuž dopomáhají zpětné vazby ze strany účastníků cestovního ruchu (recenze). Pro posouzení informační/komunikační přístupnosti by měla platit jednotná

pravidla, aby nedocházelo ke klamání zájemců. Důležité také je, aby personál byl adekvátně vzdělaný a empatický k návštěvníkům se zdravotním postižením. Personál by měl být vyrozuměn o individuálních potřebách. (Athena na cestách, 2010)

Pokud se tyto tři znaky vyznačují vysokou kvalitou, jejich kombinace vytváří ideální nabídku pro potenciální zájemce cestovního ruchu pro všechny. V případě, že jeden ze znaků bude vykazovat kvalitu nižší, nebo dokonce nebude existovat, nabídka cestovního ruchu nemůže dosáhnout požadované kvality. Například pokud nebude dostačující fyzická přístupnost, potenciální účastníky cestovního ruchu to odradí od koupi zájezdu, a to i v případě, že ostatní znaky budou na vysoké úrovni. (Athena na cestách, 2010)

1.1.2 Vývoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením v Evropě a v České republice

Poměrně složité je určit, kdy vznikl sociální cestovní ruch. Podle dostupných zdrojů by se však mohl vyvíjet ruku v ruce s komerčním cestovním ruchem. Rozvíjel se zejména tam, kde dobře funguje sociální systém a je nutno podotknout, že původní myšlenkou nemělo být dosažení zisku. První zmínkou o sociálním cestovním ruchu by mohla být prezentace a veřejné představení ve Spojeném království v roce 1989. Hlavní myšlenkou této prezentace bylo obrácení se na organizátory cestovního ruchu s žádostí o tvorbu nových produktů cestovního ruchu. Tyto nové produkty cestovního ruchu by měly být přizpůsobeny individuálním požadavkům a potřebám klientů s přihlédnutím k jejich diagnóze. (Linderová, 2018, p. 18)

Podle dalšího zdroje (McCabe a kol., 2012) vznikl sociální cestovní ruch v závěru 19. století. Podnět k tomuto vzniku daly tyto události: rozmach železniční dopravy, zkrácení pracovního týdne na 6 dní, rozvíjející se industrializace. Tato situace vedla ke zvýšení zájmu veřejnosti o zdraví a sociální podmínky dělnických rodin. I díky tomuto se začaly objevovat organizace, které nabízely produkty cestovního ruchu. Ve Francii nebo třeba v Rakousku se jednalo o náboženské organizátory cestovního ruchu. Společnost Co-operative Holiday Association, která vznikla ve Spojeném království, vybudovala prázdninové rodinné domy. Na začátku 20. století se ve Francii, Německu, Belgii a dalších zemích východní Evropy začali objevovat inovátoři sociálního cestovního

ruchu. Jednalo se o náboženské a sociálně-vzdělávací organizace. (Linderová, 2018, p. 19)

Ve druhé polovině 19. století došlo na zakládání sportovních organizací, klubů, spolků a jiných celků, neboť společnost začala vnímat i sport a pohyb jako zdraví prospěšnou činnost, kterou je třeba podporovat. Na základě tohoto vnímání vznikl roku 1857 britský Alpský spolek a v České republice vznikl roku 1888 Klub českých turistů. Další činnost se projevila ve 30. letech 20. století, kdy ve Francii a Švýcarsku náboženská hnutí vytvářely ubytovny (hostely) pro znevýhodněné děti a mládež. Vnímání mládeže jako dalších znevýhodněných jedinců je další podstatnou skutečností. (Linderová, 2018, p. 19)

Velice důležitým rokem se pro sociální cestovní ruch stal rok 1936. V Ženevě se tohoto roku Mezinárodní organizace práce rozhodla zveřejnit Úmluvu o placené dovolené. Tato úmluva uváděla, že každý, kdo pracuje souvisle alespoň 1 rok, má nárok na 6 dní placené dovolené. Postupně se toto právo dostávalo do všech zemí evropské unie, do některých však až po skončení 2. světové války. Právě po druhé světové válce se sociální cestovní ruch rozvíjel nejvíce. Nový přístup, který podněcoval výstavbu či rekonstrukci infrastruktury, pomohl sociálnímu cestovnímu ruchu a důsledkem toho se letní dovolená stala velice žádaným produktem cestovního ruchu. Tato dovolená zahrnovala ubytování, stravování, ale také volnočasové aktivity. Po druhé světové válce také vzniklo množství organizací, podporujících sociální cestovní ruch. Mezi tyto organizace patří např.: Mezinárodní federace cestovních organizací (IFPTO), Federace mezinárodních organizací mládežnického cestovního ruchu (FIYTO). Přístupy různých států Evropy na sociální cestovní ruch se lišily, nicméně důležitým aspektem pro fungující cestovní ruch byly adekvátní ceny za pobyty. Cestování a cestovní ruch (i sociální) ovlivňovala také politika. Po válce se východní země Evropy museli smířit s politikou SSSR a například v České republice po roce 1948 došlo ke znárodnění materiálně-technické základny služeb cestovního ruchu. Cestování jako takové bylo komplikované do roku 1989, kdy se změnou politického režimu v České republice zanikl vázaný cestovní ruch. Pozůstatkem vázaného cestovního ruchu zůstává pobyt za léčebným účelem na doporučení (předpis) lékaře. V tomto případě se dá hovořit také o zvýhodnění, neboť na např. lázeňské pobyty přispívá pojišťovna. (Linderová, 2018, pp. 19-20)

Dalším důležitým rokem pro sociální cestovní ruch je rok 1980. V tento rok se cílovou skupinou sociálního cestovního ruchu staly osoby se zdravotním postižením a lidé s omezenou schopností pohybu. Dále roku 2003 Evropská ekonomická a sociální komise uvedla, že cestovní ruch je velice významný nejen pro Evropu, ale také pro celý svět. Cestovní ruch napomáhá k vytvoření konkurenceschopnosti a sociální soudržnosti Evropy. Má vliv také na ekonomiku a ekologii. Důležité však je, aby byl sociální cestovní ruch podporován správnou politikou. V roce 2006 komise usoudila, že sociální cestovní ruch zaujme velice významné postavení. Neboť myšlenka, že cestovat může opravdu každý bez ohledu na národnost, věk, pohlaví, sociální zařazení, rasu nebo zdravotní stav se stala cílem ustanovení, které doporučuje všem zemím Evropy, ale také organizátorům cestovního ruchu, jak postupovat, aby bylo tohoto cíle dosaženo. Evropská unie se v současné době řídí Evropskou strategií pro pomoc osobám se zdravotním postižením. Tato strategie je naplánována na období od roku 2010 do roku 2020. Cílem je opět zapojit do cestování osoby se zdravotním postižením tak, aby z cestování měly komplexní prospěch nejen oni, ale také ekonomika. (Linderová, 2018, pp. 21-22)

Zdravotně postižení v České republice procházeli jistými etapami vývoje. První z těchto etap je počáteční (1990-1992/1993). V tomto období vzniklo veliké množství sdružení a různých zařízení na podporu zdravotně postižených. Dále také vznikl Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, nebo Národní plán pomoci. Velice důležité bylo také, že zdravotně postižení se setkávali se vstřícným přístupem. V dřívějším období se setkávali spíše s diskriminací. Další etapou je období od roku 1993 po roky 1998/1999. V tomto období se zdravotně postižení mohou obrátit také na legislativu. Státní správa vylepšila svůj výkon v oblasti sociálního cestovního ruchu. Výhody pocítily osoby se zdravotním postižením například ve školství, dopravě nebo sociálním zabezpečení. Poté následovalo období konce devadesátých let až po rok 2007. Během tohoto období vzniká rozpor mezi organizacemi zdravotně postižených osob a legislativou České republiky. Otázky jsou kladeny například na modernizaci přístupů ke zdravotně postiženým. Důležité však je, že v tomto období vzniká Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky. Poslední etapou je období od roku 2008 po současnost. V tomto období se projevuje vliv hospodářské krize. Bohužel také dochází ke zjištění, že společenská a politická elita nemá potřebné znalosti o současných problémech zdravotně postižených osob. (Michalík a kol., 2011, p. 51)

Cíle, kterých by měla Česká republika dosáhnout, byly zaznamenány také do jakýchsi opatření, která plánovala, jak postupovat v následujícím období. Tyto plány se daly použít jako koncept pro delší i kratší časový horizont. Příkladem jsou Národní plány nebo Plány podpory. (Michalík a kol., 2011, p. 52)

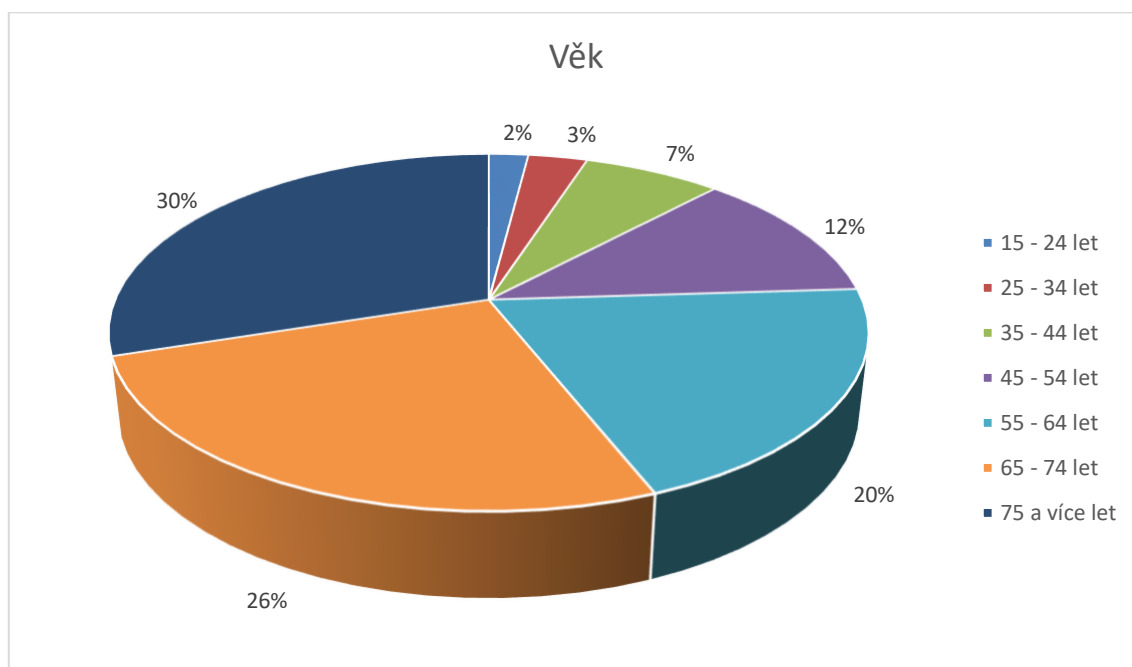
Velice důležitou organizací je Centrum pro výzkum veřejného mínění na Sociologickém ústavu Akademie věd České republiky. Tato organizace má za úkol zkoumat vztah mezi veřejností a vybranými skupinami obyvatelstva (zdravotně postižení). (Michalík a kol., 2011, p. 53)

Česká republika patří mezi země, které mimo své zdravotní a sociální systémy vyvíjí také systémy pro redukci dopadů zdravotního postižení. Dne 8.5.1991 se vláda České republiky usnesla (usnesení č. 151), že ustanoví Vládní výbor pro zdravotně postižené občany. Tento výbor na úvod své existence připravil Národní plán pomoci zdravotně postiženým občanům. Vláda České republiky tento plán schválila 29. června 1992. Po aktualizaci plánu Vládním výborem vznikl Národní plán opatření pro snížení negativních důsledků zdravotního postižení (usnesení č. 493 ze dne 8.9.1993). (Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 1998)

Tyto Národní plány byly uznávanými nejen v České republice ale i v zahraničí. Dne 28. října roku 1993 OSN přijala Standardizovaná pravidla vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením. Pravidla OSN byly totožné s Národními plány České republiky. (Vládní výbor pro zdravotně postižené občany, 1998)

Počet zdravotně postižených osob v České republice je 1 milion 152 tisíc, což je cca 13 % osob, kteří jsou kvůli svému zdravotnímu stavu limitováni v běžných činnostech na velice dlouhou dobu. Z toho 9 % (117 tisíc) postižených není schopno vykonávat obvyklé aktivity bez pomoci druhých. (Český statistický úřad, 2019)

Obrázek 1: Graf rozdělení zdravotně postižených osob dle věku v České republice

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, podle ČSÚ

Podle posledního šetření ČSÚ je nejvíce zdravotně postižených osob starších 75 let (30 %), oproti tomu nejméně postižených osob zastupuje nejmladší generace (2 %). Na základě výsledků šetření bylo zjištěno, že s přibývajícím věkem přibývá také zdravotně postižených osob.

Tabulka 1: Počty zdravotně postižených osob dle postižení v České republice

Oblast postižení	Počet postižených osob
Pohybové, tělesné postižení	830 500 os.
Postižení vnitřních orgánů, kůže	468 000 os.
Zrakové postižení	252 400 os.
Mentální, duševní postižení	172 300 os.
Sluchové postižení	134 900 os.
Postižení hlasu, řeči	66 900 os.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019 (Český statistický úřad, 2019)

1.1.3 Zdravotně postižení návštěvníci v cestovním ruchu

V průběhu celého života se osoby se zdravotním postižením potýkají s mnoha překážkami během jejich cestování. Tito lidé potřebují pomoc od dalších lidí při pohybu nebo potřebují určité pomůcky, které jim pomůžou nejen k pohybu, ale také v komunikaci či v přijímání a vnímání informací. (AV Institut s.r.o.)

Termín handicap není synonymem slova postižení, ale přirovnává se ke slovu znevýhodnění. Příkladem tohoto tvrzení je osoba odkázaná na vozík, pro niž nejsou handicapem chybějící dolní končetiny, nýbrž existující schody v prostoru, kde se osoba nachází. Tento handicap lze odstranit výtahem. (Linderová, 2018, p. 25)

Zdravotně postiženou osobou se rozumí taková osoba, která je duševně, tělesně, mentálně, smyslově nebo kombinovaně postižená. Tato osoba se může stát závislou na pomoci jiné osoby kvůli dopadům těchto postižení. (Parlament České republiky, 2006)

Zdravotně postiženou osobu lze definovat jako osobu s omezenou možností účastnit se socializace stejně jako jiní. Bariérami bývají společenské nebo architektonické překážky. (Linderová, 2018, p. 25)

Další definice dle Světové zdravotnické organizace (1980) popisuje postižení jako situaci, kdy postižená osoba kvůli poruše, disfunkci, neexistenci nebo jinému omezení nemůže vykonávat každodenní činnosti. (Linderová, 2018, p. 25)

a) Mentální postižení

Duševní poruchy lze rozdělit na dvě skupiny. První je mentální retardace a druhá skupina se nazývá jiné duševní postižení. (Michalík a kol., 2011, p. 112)

Pojem mentální retardace je v současnosti nejpoužívanějším termínem. Tento termín však doprovází hned několik definic, které mají podobný význam. Význam těchto definic spočívá v celkovém snížení intelektových schopností jedince. (Michalík a kol., 2011, p. 115)

„Mentální retardaci lze definovat jako vývojovou duševní poruchu se sníženou inteligencí, demonstrující se především snížením kognitivních (tj. poznávacích,), řečových, pohybových a sociálních schopností.“ (Michalík a kol., 2011, p. 112)

Mentální postižení neboli mentální retardace se začíná objevovat již v raném vývoji jedince a projevuje se u něj sníženou intelektovou schopností. Pro osobu s mentálním postižením je také typické, že v jedné oblasti vyniká nad standardem, a naopak v jiných oblastech je zase opožděnější, což znamená nerovnoměrný vývoj dané osoby. U takové osoby jsou komunikační schopnosti velice slabé, nemá ráda změny, má sníženou schopnost reagování v různých sociálních situacích a celkově je omezená v sociálních dovednostech. Ale velice důležité pro takovou osobu je, aby se učila dalším dovednostem, vědomostem a mohla se dále rozvíjet. Pro to je dobré najít pro osobu s mentálním postižením program, který bude obsahovat proces začlenění této osoby do běžného života společnosti. (Město Poděbrady, 2015)

Klasifikace mentálního postižení obsahuje tři skupiny mentálního postižení podle doby vzniku. Jedná se o vrozené mentální postižení, získané mentální postižení a stařeckou demenci.

Vznik vrozeného mentálního postižení spadá do období prenatalního, perinatálního nebo postnatálního cca do dvou let života dítěte. Příčinami mentálního postižení jsou vrozené metabolické poruchy, odchylky ve skladbě chromozomů, úraz nebo onemocnění matky v průběhu těhotenství, dále její ozáření radiovými, rentgenovými nebo jinými paprsky a také hormonální poruchy. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006)

Získané mentální postižení se dá označit také jako demence. Rozdíl mezi vrozeným a získaným mentálním postižením je ve velikosti postižené části mozkové kůry. Toto postižení může člověka zasáhnout kdykoli po druhém roce života. Vzhledem k tomu je nutné připomenout, že získáním mentálního postižení není ovlivněn vnější vzhled postižené osoby. To však nemusí platit u postižení vrozeného. Toto postižení může být způsobeno několika faktory. Například: encefalitidy, nedostatek kyslíku při operaci, meningitidy, mozková nádorová onemocnění, úraz hlavy a jiné. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006)

Stárnoucí osoby mohou být postiženy chorobnou poruchou způsobující stařeckou demenci. Ačkoli se projeví až ve stáří, příčinou může být vrozená dispozice, nedostatečné léčení duševní choroby nebo degenerativní změny způsobující mozkovou atrofii. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006)

Tabulka 2: Mezinárodní klasifikace mentální retardace

Kód	Typ mentálního postižení	IQ
F70	Lehké mentální postižení	50 - 69
F71	Středně těžké mentální postižení	35 - 49
F72	Těžké mentální postižení	20 - 34
F73	Hluboké mentální postižení	<19
F78	Jiné mentální postižení	nedefinováno
F79	Nespecifikované mentální postižení	nedefinováno

Zdroj: vlastní zpracování, 2019, (Hájková a kol., 2006)

b) Smyslové postižení

Smyslové postižení zahrnuje sluchové a zrakové postižení a také jejich kombinaci. (Město Poděbrady, 2015)

Zrak je pro člověka jedním ze základních smyslů, kterým získává 80 až 90 % informací o svém okolí. Člověka zrakové postižení ovlivňuje převážně v jeho prostorové orientaci, samostatném pohybu a kognitivních funkcích. Zrakové postižení omezují postižené osoby v následujících oblastech: informační deficit, schopnost pohybu (mobility), kontrola prostředí a vlastní osoby v prostředí. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006)

Stupeň zrakového postižení lze posuzovat jako vizus neboli míru snížení zrakové ostrosti. Další možností posouzení stupně zrakového postižení je velikost a lokalizace zachovaného zorného pole. Stupeň zrakového postižení neodmyslitelně ovlivňuje také míru obtížností spjatých s účastí na cestovním ruchu. Platí, že lehce zrakově postižené osoby mohou cestovní ruch využívat úplněji nežli osoby se závažnější zrakovou vadou. Lehce zrakově postižená osoba tedy zvláštní pomoc nevyžaduje, nicméně je důležité, aby své postižení oznámila personálu objektu, ve kterém se nachází nebo zprostředkovateli služeb, které využívá. Je to nutné zejména kvůli nenadálým událostem, při kterých by i lehce zrakově postižená osoba mohla ztratit svou orientaci. Oproti lehce zrakově postiženým osobám se těžce zrakově postižené osoby nebo nevidomí potýkají s většími problémy, a to zejména pokud cestují bez doprovodu. Stejně jako lehce zrakově postižené osoby by i těžce zrakově postižené osoby měli o svém postižení informovat zprostředkovatele cestovního ruchu. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006)

U zrakového postižení existuje několik druhů a stupňů snížené zrakové schopnosti. Těmi jsou: střední slabozrakost, silná slabozrakost, těžce slabý zrak, praktická

nevidomost a úplná nevidomost. Osoba se zrakovým postižením je velice omezená v činnostech, které by mohla běžně dělat. Této osobě bohužel již nevystačuje optická korekce, která se běžně používá k obnově jasného a ostrého vidění obrazu. Touto běžnou optickou korekcí jsou myšleny brýle. Pro osobu, které již nestačí brýle je velice těžké, aby se sama orientovala v prostoru, aby si sama dokázala něco přečíst či napsat. Pro zjištění závažnosti zrakového postižení se využívají Snellenovy tabulky. Příkladem dalších zrakových vad jsou šedý a zelený zákal nebo porucha barvocitu. (AV Institut s.r.o.)

Pomůckami pro zrakově postižené se zabývá obor tyflotechniky, který je složen ze dvou latinských pojmů: tyflos – slepý a techné – umění. Tyflotechnika je souhrn všech typů zařízení a pomůcek, které slouží zrakově postiženým jako náhrada za chybějící zrakové vnímání. (Univerzita Palackého v Olomouci, 2006)

Osoby se zrakovým postižením používají jako nástroj pro překonání svého handicapu například Braillovo písmo, zvětšovací pomůcky, zvukové pomůcky, audioknihy a další. (Linderová, 2018, p. 31)

U sluchového postižení existuje několik druhů, stupňů a typů postižení. Osoby, které jsou zasáhnuty tímto postižením, tak mají potíže při komunikaci. Jejich styl komunikace velmi závisí na tom, v jaké době u nich hluchota vznikla, na míře a typu jejich sluchové vady a také na působení a podpory ze strany rodinných příslušníků, přátel a školy. (Logopedická poradna Svět logopedie)

Sluchové postižení rozlišujeme podle místa postižení (percepční poruchy sluchu, převodní poruchy sluchu a smíšené poruchy sluchu), podle stupně sluchového postižení (lehká nedoslýchavost – ztráta 20 až 40 dB, středně těžká nedoslýchavost – ztráta 40 až 60 dB, těžká ztráta sluchu – ztráta 60 až 80 dB, zbytky sluchu – ztráta nad 80 dB a posledním stupněm je úplná hluchota, což znamená, že postižený nevnímá žádné zvukové vjemy) a podle doby vzniku (vrozená a získaná během života). (Logopedická poradna Svět logopedie)

Foniatr doporučí nedoslýchavým osobám sluchadlo, což je elektroakustický přístroj, který zesiluje zachycený zvuk. Lékař také může nechat vyrobit sluchadlo na míru podle stupně ztráty sluchu a tvaru ucha postižené osoby. (Inflow, 2009)

Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob č. 384/2008 Sb. uvádí 9 komunikačních systémů – znakovaná čeština, prstová abeceda, vizualizace mluvené češtiny, písemný záznam mluvené řeči, Lormova abeceda, daktylografika, Braillovo písmo, taktilní odezírání a vibrační metoda Tadoma. (Podnikatel.cz, 2014)

Existuje několik metod, jak vzdělávat sluchově postižené osoby. Jedna z metod se nazývá orální metoda. Orální metoda se zaměřuje na rozvíjení mluvené řeči a podporuje osoby ve cvičení výslovnosti a sluchu. Poté je metoda totální komunikace, tato metoda používá všechny formy komunikace. Je zde velice důležité, aby zrak co nejvíce nahradil chybějící sluch. A poslední metoda je bilingvální metoda vzdělávání. U této metody vzdělávání je důležitých několik složek. Těmi složkami jsou znakový jazyk, psaný a mluvený jazyk. (Inflow, 2009)

c) Tělesné postižení

Tělesné postižení je zdravotní postižení, které omezuje pohyb osob. Tyto osoby se mohou s daným postižením již narodit, tehdy se jedná o vrozenou vadu, která vzniká během těhotenství nebo při porodu, anebo mohou postižení získat během života. Úraz nebo zvláštní choroby většinou způsobí tzv. získané postižení. Jelikož tento druh postižení se může kombinovat s jinými druhy, tak je nutné zaujmout individuální postoj ke každé osobě zvlášť. Tělesné postižení je rozdělené na prvotní omezení hybnosti a sekundární omezení hybnosti. Prvotní omezení hybnosti znamená, že je porušená nervová soustava nebo pohybové ústrojí. Příkladem může být dětská mozková obrna. A naopak u sekundárního omezení hybnosti nedochází k porušení pohybové ani nervové soustavy, ale omezení hybnosti vzniká z důvodu nějakých dalších nemocí, například srdečních. (EVERESTA, 2019)

Mezi kompenzační pomůcky u tělesného postižení řadíme protézy, které slouží k nahrazení chybějící končetiny. Dále pomůcky pro lokomoci (hole, berle, chodítka, ortopedické vozíky, mobilní schodolezy). Také různé zařízení, které se dají různě polohovat a slouží k tomu, aby se postižení mohl například najíst. Nadále existují různé pomůcky, které mají usnadnit každodenní činnosti jako třeba oblékání, podávání předmětů a další. A v neposlední řadě je velmi důležité odstraňování překážek ve vnitřním i vnějším prostředí. (EVERESTA, 2019)

Kombinované postižení osob se projevuje tím, že se u nich objeví kombinace více poruch. Toto postižení může u osob vznikat jak před narozením, během porodu, tak i po narození. Většinou bývá příčinou poškození mozku nebo genetická abnormalita. Jelikož se jedná o kombinaci několika vad, tak na péči postiženého musí spolupracovat několik různých odborníků. Péče o osoby s tímto postižením spočívá v uplatňování různých metod, terapií a speciálních přístupů a programů. Například: muzikoterapie, speciální pedagogické metody (percepční nácvik), ergoterapie (senzorická stimulace) či fyzioterapeutické metody (Vojtova metoda). (Alfabet, 2014)

1.1.4 Organizace a programy podpory cestování zdravotně postižených osob

Existuje několik organizací a programů, které působí v oblasti cestovního ruchu pro všechny neboli sociálního cestovního ruchu. Hlavním cílem těchto organizací a programů je podpora a zvýšení účasti sociálně slabých a zdravotně postižených jedinců na cestovním ruchu.

a) Organizace podporující cestování zdravotně postižených osob

Mezi organizace, které podporují cestování zdravotně postižených osob patří tyto: OITS, ANCV, IMSERSO, PREDIF a Family Holiday Association.

OITS (International Social Tourism Organization) je Mezinárodní organizace pro sociální cestovní ruch. Tato organizace se zabývá sociálním cestovním ruchem v Evropě. Dříve se jmenovala BITS (International Bureau of Social Tourism) neboli Mezinárodní kancelář pro sociální cestovní ruch, která vznikla v roce 1963. Organizace se snaží o zpřístupnění cestovního ruchu všem lidem, kteří se nemohou účastnit cestovního ruchu. Uvádí důvody, které jim cestování komplikují, a to například špatná ekonomická situace nebo zdravotní stav. OITS se zároveň snaží o rozvoj správného a trvale udržitelného cestovního ruchu a usiluje o zaručení přínosu pro destinaci a místní obyvatele. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008, str. 26)

ANCV (Agence nationale pour les Cheques-Vacances) je Národní agentura pro poukázky na dovolené ve Francii. Mezi její 3 hlavní cíle patří: snaha pomoci co nejvíce lidem, kteří mají velmi malé příjmy, aby mohli odjet na dovolenou. Dalším cílem je zajištění bezplatného využívání sítě odborníků v cestovním ruchu a posledním cílem je

podílet se na spolupráci při rozvoji cestovního ruchu a tím pomoci k rovnoměrnému rozšiřování cestovního ruchu v regionech. Agentura dostává finanční prostředky ve výši 4,5 milionu EUR prostřednictvím grantů na dovolené, díky kterým může poslat na dovolenou zvláště znevýhodněné skupiny, skupiny zdravotně postižených, mladé lidi a další. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008, str. 72-73)

IMSERSO (Instituto de Mayores y Servicios Sociales) znamená Institut pro seniory a sociální cestovní ruch ve Španělsku. IMSERSO funguje na podobném principu jako francouzská agentura, akorát se liší tím, že používá jiný přístup a nástroje. Orientuje se zejména na starší lidi, které nechá odjet na organizované skupinové zájezdy mimo hlavní sezónu. Tento program má velmi kladný dopad na nezaměstnanost, jelikož pořádáním těchto zájezdů mimo sezónu má cca 10 000 lidí zaměstnání, protože hotely a další zařízení nezavírají, a tak potřebují zaměstnance. Španělsko také rozšířilo svůj program do Portugalska. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008, str. 73)

PREDIF (Plataforma Representativa Estatal de Personas con Discapacidad Física) je Státní platforma zastoupení fyzicky postižených. Jedná se o španělskou neziskovou organizaci. PREDIF se zabývá programem pouze pro určitou skupinou a úspěšně jim zařizuje program dovolených. (Úřední věstník Evropské unie, 2006)

Family Holiday Association je charitativní organizace ze Spojeného království, která se již přes 40 let stará o rodiny, které se potýkají s vážnými problémy jako například zdravotní postižení, úmrtí nejbližšího, vážné onemocnění nebo duševní problémy. Principem organizace je, že chtějí pomáhat rodinám, které nikdy předtím nemohli jet na společnou rodinnou dovolenou a pomoci jim uniknout z těch každodenních povinností a starostí, které musí řešit doma. Organizace realizuje a poskytuje krátké výlety po Británii, například jednodenní výlety k britskému pobřeží, do muzeí nebo na různé turistické atrakce. Finance na realizaci výletů a pomoc rodinám získává od dárců a sponzorů nikoli od státu. (Family holiday association, 2019)

b) Programy podpory cestování zdravotně postižených osob

Mezi programy a projekty podporující cestování zdravotně postižených osob patří: CALYPSO, EUROKLÍČ, Athena na cestách, EDEN, Brno bez bariér, S Ligou proti bariérám, Mapy bez bariér, Disway a další.

Program CALYPSO byl vytvořen Evropskou komisí a má sloužit k podpoře cestování čtyř znevýhodněných skupin lidí, kteří nemají dostatek finančních prostředků nebo sami nechtějí podstoupit náročnou organizaci cesty. Právě do jedné skupiny patří osoby s postižením. (Kotíková, 2013, pp. 165-167)

Program má nastaveny dva cíle: prvním cílem je, aby znevýhodnění lidé mohli vycestovat do Evropy a tím druhým, je pomoc evropským zemím, aby si jejich ekonomika dokázala poradit se sezónností cestovního ruchu. (Kotíková, 2013, pp. 165-167)

Dále tu máme několik dalších jednotlivých projektů a programů, které zahrnuje program CALYPSO. Například projekt Příležitosti v sociálním cestovním ruchu, ve wellness a volnočasových aktivitách (SOWELL – Social Tourism Opportunities in Wellness and Leisure activities). Do toho to projektu jsou zapojeny: Česká republika, Španělsko, Francie a Itálie. (Kotíková, 2013, pp. 165-167)

Projekt EUROKLÍČ je zaměřený na osoby se sníženou schopností pohybu a těmto lidem pomáhá v evropských zemích i v USA již přes 20 let. Projekt Euroklíč funguje tak, že různá místa (například výtahy, bezbariérové toalety, schodišťové plošiny) jsou osazovány takzvanými Eurozámky a to z jediného důvodu, aby tyto místa nebyly využívány a poškozovány vandaly a lidmi bez zdravotního postižení. (Fenix, 2018)

Tyto osoby mohou využívat Euroklíč: osoba se zdravotním postižením, diabetik, stomik, onkologický pacient, držitel průkazu TP, ZTP, ZTP/P, dále člověk, který trpí Parkinsonovou chorobou, Crohnovou chorobou, ulcerózní kolitidou a močovými dysfunkcemi. Žadatelé musí mít bydliště v České republice a při vyzvednutí Euroklíče musí předložit občanský průkaz, platný průkaz TP, ZTP, ZTP/P nebo průkaz diabetika. (Fenix, 2018)

Projekt Athéna na cestách byl realizovaný mezi lety 2009 – 2011. Byl financován z prostředků Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu České republiky. Projekt měl vytyčené tyto cíle: podpora rozvoje lidských zdrojů v oblasti bezbariérového cestování, podpora sociální integrace zdravotně postižených osob a motivace k prosazování bezbariérového cestování do praxe. Organizace ENAT byla mezinárodním partnerem projektu. Další partneři, kteří podpořili projekt: KAZUIST, spol. s.r.o., občanské sdružení TRIANON – ČECHY a NRZP ČR. (Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z.s., 2010)

Projekt EDEN (European Destinations of Excellence) vytvořila Evropská komise za účelem podpory a zviditelnění méně známých regionů a také chce upozorňovat na rozmanitost a společné znaky turistických destinací v Evropě. V České republice je agentura Czech Tourism realizátorem projektu a naše země se do projektu zapojila v roce 2009. Projekt EDEN je soutěž o excelentní evropskou destinaci cestovního ruchu, která se koná jednou za dva roky. Pokaždé, když je soutěž znovu vyhlášena, se určí nové téma, takže téma soutěže není nikdy stejné. Vítězné turistické destinace projektu EDEN se mohou začlenit do Evropské sítě vítězných destinací EDEN. Tato síť nabízí všechny lokality s jedinečnými environmentálními, kulturními a společenskými aspekty. (Czech Tourism, 2019)

V České republice můžeme například zmínit tyto projekty: Brno bez bariér, S Ligou proti bariérám, Uničov – město bez bariér, Lipno bez bariér, Přes bariéry, Mapy bez bariér, projekt Disway.

Projekt Brno bez bariér má za cíl umožnit svobodný pohyb po městě pro všechny. V Brně budou vytvářet místa, která budou vhodně značená a budou přátelská k dětem, např. místa pro nakojení dítěte, zařízení a služby pro rodiny, které budou řešeny bezbariérovým vstupem a další. (Odbor zdraví Magistrátu města Brna, 2018)

S Ligou proti bariérám je projekt, který se snaží vyřešit problémy, které se týkají přístupnosti staveb a bydlení osobám se sníženou schopností pohybu. (Helpnet.cz, 2007)

Projekt Mapy bez bariér poskytuje lepší a snadnější plánování výletů a dovolených pro osoby s omezenou pohyblivostí. Tento projekt zmapoval přístupnost do 600 objektů po

České republice. Hlavně byly zmapovány národní kulturní památky a další objekty, které jsou zajímavé pro turisty. (Mapy bez bariér, 2019)

Projekt Disway je sociální síť, kde se sdružují zdravotně znevýhodnění. Na stránkách projektu si můžou cestovatelé se zdravotním hendikepem založit profil, na který mohou vkládat informace o přístupnosti míst a své osobní zkušenosti. (Disway)

1.2 Potenciál cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Potenciálu cestovního ruchu lze definovat jako souhrnnou hodnotu všech předpokladů cestovního ruchu. Tato souhrnná hodnota je oceněna podle bodovací škály, která je snížena o hodnotu negativních faktorů rozvoje cestovního ruchu. Negativními faktory jsou myšleny například špatná kvalita ovzduší, znečištěná moře, pláže a mnoho dalších. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 221)

Potenciál cestovního ruchu lze chápat jako souhrn podmínek a předpokladů cestovního ruchu v určitém regionu. Obsahuje svůj vlastní potenciál, ale je také ovlivněn dalšími faktory, například dopravní dostupnost či vzdálenost poptávkových center a další. (Linderová, 2013, p. 55)

Potenciál cestovního ruchu je představován z ekonomického aspektu jako kapacita, struktura a možnosti využití infrastruktury cestovního ruchu. (Gúčik, 2010)

1.2.1 Předpoklady rozvoje cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Mariot (1983) vymezuje předpoklady cestovního ruchu v dané oblasti podle funkčně-chorologického členění, a to na lokalizační, realizační a selektivní předpoklady. (Linderová, 2013, p. 56)

Předpoklady cestovního ruchu jsou rozděleny na lokalizační, realizační a selektivní předpoklady.

Lokalizační předpoklady vytváří potenciál, který je nutný pro tvorbu produktu cestovního ruchu a určují kulturně-historické a přírodní předpoklady. Tyto předpoklady mohou být buď příznivé nebo nepříznivé. Do přírodních předpokladů řadíme celkový vzhled krajiny, reliéf, klima, flóru, faunu a vodstvo. Dále kulturně-historické předpoklady se ještě rozdělují na kulturně-historické památky, kulturní zařízení a společenské akce. Kulturně-historické památky jsou movité a nemovité. Mezi kulturní

zařízení řadíme například muzea, divadla, památníky, planetária a jiné. A společenské akce mohou být sportovní, kongresové, kulturní, výstavní. Lokalizační faktory mohou poukazovat na to, jak se dané území bude nadále rozvíjet a jaká forma cestovního ruchu bude pro území typická. (Linderová, 2013, p. 56)

Lokalizační předpoklady cestovního ruchu lze popsat jako souhrn několika předpokladů. Těmi jsou přírodní předpoklady (vodstvo, flóra, fauna, přírodní atraktivita, krajina, klima, kvalita vzduchu), lidmi vytvořené atraktivity (lidové tradice, folklor a umění) a dále kulturně-municipiální předpoklady. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 164)

Aby se mohli zdravotně postižené osoby účastnit cestovního ruchu, je potřeba zpřístupnit kulturně-historické i přírodní předpoklady. Tyto předpoklady mohou být zpřístupněny odstraněním překážek, které zabraňují pohybu lidem se zdravotním postižením. Například pro tělesně postižené osoby je nutné zaručit bezbariérový vstup o potřebných rozměrech. Toho lze dosáhnout odstraněním schodů, zabudováním ramp, výtahů a dalších zařízení. I osoby se zrakovým a sluchovým postižením se mohou účastnit prohlídek kulturně-historických zařízení, pokud tyto zařízení mají vzdělaný či proškolený personál, který umí znakovou řeč nebo pokud poskytují informace v Braillově písmu a mají k dispozici další pomocná zařízení jako například audioprůvodce. (Indrová, 2008, pp. 43-44)

Realizační předpoklady obsahují komunikační předpoklady (skladba komunikační sítě a dostupnost území) a infrastrukturu cestovního ruchu. Infrastrukturou jsou myšlena stravovací, ubytovací, kulturní, sportovní, dopravní zařízení a další. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 244)

Realizační předpoklady slouží jako nástavba k lokalizačním faktorům. Tyto předpoklady poskytují samotné uskutečnění cestovního ruchu. Shrnují služby, které jsou přímo spojené s cestovním ruchem (stravování, ubytování) a dopravní infrastrukturou. Na jaké úrovni se nachází realizační faktory můžeme zhodnotit například podle počtu a skladby návštěvníků, počtu ubytovacích zařízení, počtu lůžek, občanské vybavenosti, stupně modernizace ubytovacích a stravovacích zařízení a jiných. (Linderová, 2013, p. 56)

Pro přepravu zdravotně postižených osob na místo určení je nutné přizpůsobit dopravní prostředky jejich požadavkům. Dopravní společnosti musí nabídnout požadovanou kvalitu a vybavení, která bude této specifické skupině vyhovovat. Pokud tyto lidé cestují svými vlastními dopravními prostředky, tak vyžadují služby, které jsou s cestováním spojené, jako například přizpůsobené toalety, čerpací stanice se službou pro handicapované, odpočívadla, a dostatek širokých parkovacích míst. Do ubytovacích, stravovacích a jiných zařízení musí být zajištěn bezbariérový přístup. V těchto zařízeních by se měl nacházet výtah a pokoj přizpůsobený pro tuto klientelu. Také by tato zařízení měla povolovat přístup a pobyt s asistenčním a vodícím psem, bez kterého se některé osoby neobejdou a potřebují ho ke své orientaci. Pokud některá ubytování vlastní bazén, tak by ho také měli zpřístupnit handicapovaným lidem, a to pomocí speciálního křesla, které tělesně postižené osoby přesune do bazénu. (Indrová, 2008, pp. 42-44)

Selektivní předpoklady dávají podnět ke vzniku a rozvoji cestovního ruchu. Tyto předpoklady se rozdělují na objektivní a subjektivní faktory. Mezi objektivní faktory dále patří politické, demografické, administrativní, urbanizační, personální, ekologické a sociologické. Naopak k subjektivním faktorům řadíme faktory marketingové (propagace cestovních kanceláří a agentur) a psychologické. (Linderová, 2013, p. 57)

Další ze zdrojů uvádí rozdělení selektivních předpokladů následovně: demografické předpoklady (například struktura obyvatelstva podle pohlaví), politické předpoklady (například válka), sociologické předpoklady (vzdělání), urbanizační předpoklady (hustota a velikost obytných prostor), ekologické předpoklady (kvalita životního prostředí), personální předpoklady (profesionalita ve službách). (Pásková & Zelenka, 2002, p. 262)

1.2.2 Přínosy podpory cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Rozvíjející se cestovní ruch pro všechny kladně působí na účastníky tohoto cestovního ruchu, a zároveň také na ekonomiku v dané oblasti. Z této informace vyplývá, že přínosy tohoto cestovního ruchu můžeme rozdělit na společenské a ekonomické.

a) Ekonomické vlivy sociálního cestovního ruchu

Sociální cestovní ruch ovlivňuje ekonomickou situaci dané destinace (regionu) z několika hledisek. Zaprvé množství turistů je rozvrženo do delších časových úseků a tím dochází k překonání sezónnosti cestovního ruchu. Zadruhé, s vyšším počtem účastníků cestovního ruchu je nutné nasýtit zvýšenou poptávku. Aby došlo k nasycení této zvýšené poptávky, dochází k vytváření podnikatelských příležitostí (výroba a prodej místní produkce). Díky rozrůstajícímu se cestovnímu ruchu vznikají nové pracovní pozice, jak přímo v cestovním ruchu, tak i v navazujících odvětvích (doprava, obchody s potravinami a jiné). (Indrová, 2008, p. 31)

Další z ekonomických vlivů je přínos finančních prostředků do státního rozpočtu. Využíváním služeb cestovního ruchu dochází k odvádění části finančních prostředků do státního rozpočtu (např. odvod daní z poskytnutí služeb v ubytovacích zařízeních, stravovacích zařízeních, místní dopravě a podobně). (Indrová, 2008, p. 31)

Bohužel ekonomický vliv má také zápornou stránku. Se zvyšujícím se zájmem o cestovní ruch pro všechny začínají růst také ceny spojené s cestovním ruchem a navazujícími odvětvími (např. růst cen v restauracích), což vyvolá negativní ohlas ze strany místních obyvatel. (Linderová, 2015, pp. 141-142)

b) Společenské vlivy sociálního cestovního ruchu

Pro sociálně slabší jedince (zdravotně postižené osoby) zaujímá sociální cestovní ruch vysoké postavení v jejich životě, neboť díky sociálnímu cestovnímu ruchu dochází k jejich intelektuálnímu i tělesnému obohacení. Tento cestovní ruch má blahodárné účinky na jejich zdraví, duševní pohodu nebo na obnovu jejich fyzických sil, zároveň pozitivně působí také na mysl těchto osob, kdy získávají nové zkušenosti z prožitých zážitků. Vytrhnutí z vlastního obydlí způsobuje sociální interakci, která opět nevzniká pouze mezi účastníky cestovního ruchu, ale také mezi dalšími zprostředkovateli služeb souvisejícími s destinací. Sociální cestovní ruch lze zohlednit také při pohledu na kvalitu života místních obyvatel, kterým se právě díky cestovnímu ruchu otevírají dveře k možnostem, které dříve nebyly dostupné. Jedná se například o možnost využití sportovně rekreačních prostor, stravovacích zařízení, infrastruktury a jiných. (Linderová, 2015, p. 143)

Samozřejmě i sociální cestovní ruch má určitá negativa. Ku příkladu lze zmínit přelidnění v jinak klidných oblastech kvůli návalu turistů, kriminalita, hluk, ale hlavně špatný vliv na životní prostředí. (Linderová, 2015, p. 143)

Dalším negativem jsou předsudky a mýty, které vede většinová společnost vůči menšinové společnosti (lidé se zdravotním postižením) na základě nedostatku informací. Předsudky jsou děleny: podceňující, odmítavé, protektivní, hostilní, idealizující, heroizující. (Michalík a kol. & Krhutová, 2011, p. 47)

1.2.3 Legislativní úprava vztahující se k cestovnímu ruchu zdravotně postižených osob v Evropě a ve světě

Práva osob se zdravotním postižením jsou zaznamenány v různých mezinárodních předpisech, domluvách, ustanoveních a samozřejmě také v nařízeních, směrnicích, vyhláškách a zákonech, které vydají jednotlivé státy. Nejenže osoby se zdravotním postižením mají právo se účastnit cestovního ruchu, ale zároveň mají také právo na využití dalších služeb, které se týkají cestovního ruchu. Tím je myšleno, aby ubytovací, pohostinské, sportovně-rekreační a další zařízení byly vybaveny bezbariérově. Dále je potřeba zajistit vhodný přístup a možnost navštívit přírodní atraktivitu, kulturně-historické památky, různé turistické stezky a další. (Linderová, 2018, p. 53)

a) Právo zdravotně postižených na účast na cestovním ruchu

Světová organizace cestovního ruchu sepsala a uveřejnila Globální etický kodex cestovního ruchu. Tento kodex obsahuje právo na účast na cestovním ruchu, které patří každému jedinci. V dokumentu je několik článků a odstavců, které se věnují tomuto tématu. Článek 2 odstavec 2 uvádí, že individuální práva nejzranitelnějších skupin, do kterých mimo jiné patří také osoby se zdravotním postižením, by měla být podporována aktivitami cestovního ruchu. Zároveň by tyto aktivity také měly podporovat antidiskriminaci. Což znamená, že by nemělo docházet k rozlišování mezi lidmi např. podle pohlaví a aktivity cestovního ruchu by měly uznávat rovnost mezi muži a ženami. V článku 7 odstavci 1 nalezneme právo neomezeného přístupu do všech přírodních a kulturních památek, které platí pro každého obyvatele bez rozdílu a v totožném rozsahu. Dále článek 7 odstavec 4 uvádí, že podpora by měla být poskytnuta také rodinné turistice, studentské turistice, dále seniorské turistice a turistice pro zdravotně postižené osoby. (Světová organizace cestovního ruchu, 2001)

Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením je mezinárodní úmluva, která má zaručit každému zdravotně postiženému jedinci plného využití všech základních svobod. Dále v této úmluvě nalezneme článek 30, který se týká rovnoprávnosti zdravotně postižených s ostatními lidmi. Tím je myšleno to, aby se lidé se zdravotním postižením mohli podílet na sportovních, rekreačních aktivitách a mnoha dalších stejně tak, jako mohou ostatní lidé. Toto všechno se snaží zajistit státy, a ještě k tomu se podpisem této úmluvy zavazují k poskytnutí vzdělání, školení a finančních prostředků. (Linderová, 2018, p. 54)

Listina základních práv Evropské unie upravuje práva pro osoby se zdravotním postižením v rámci Evropské unie. Tato listina udává zákaz diskriminace všech osob bez rozdílu pohlaví, rasy, zdravotního postižení, sociálního zařazení a dalších. Dále také přehledně udává, jaká práva mají zdravotně postižené osoby v České republice a Evropské unii. (Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky, 1992)

Dále existuje dokument nazvaný Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010 – 2020. Tuto strategii připravil a vydal poradní orgán Evropské unie Evropský hospodářský a sociální výbor neboli EHSV. Tato strategie se mimo jiné zabývá umožněním přístupu zdravotně postiženým osobám do podniků a zařízení z ekonomické stránky. Tedy jestli se podniky více nasměrují na tyto osoby, tak by jim to mohlo přilákat až o 15 % více zákazníků a s tím rovněž souvisí rostoucí příjmy. (Linderová, 2018, p. 54)

Jak ve světě, tak i v České republice existují dokumenty, které se věnují právu zdravotně postižených. Jedním z nich je Ústava České republiky potažmo Listina základních práv a svobod. Dále v České republice platí zákon č 198/2009 Sb. tzv. Antidiskriminační zákon, který je zpracován na základě principů Evropské unie. Ten nám hovoří o rovnosti zacházení a také o právní ochraně vůči diskriminaci v zaměstnání, vzdělávání a dalších oblastech. Dělí diskriminaci na dvě části: přímou a nepřímou. Pod pojmem přímá diskriminace si lze představit situaci, při které dochází k zacházení s osobou méně příznivě, než by se zacházelo s osobou jinou z důvodu etniky, rasy, národnosti, orientace, věku, zdravotního postižení a dalších. Nepřímá diskriminace může být spojena se situací, během níž například ubytovací zařízení úmyslně neposkytují služby zdravotně postiženým osobám. (Zákony pro lidi, 2018)

b) Využívání dopravních prostředků

Zákon č. 266/1994 Sb. o dráhách používá příslušné předpisy Evropské unie. Jeho předmětem úpravy jsou podmínky, za kterých je možné stavět železniční, tramvajové, trolejbusové a lanové dráhy nebo stavby na těchto dráhách. Dále tento zákon upravuje podmínky pro provozování drah a provozování drážní dopravy na těchto dráhách. S tím spojuje také práva a povinnosti fyzických a právnických osob, které dráhy využívají. Posledním předmětem úpravy tohoto zákona je výkon státní správy a státního dozoru v souvislosti s dráhami. Na práva zdravotně postižených osob se ohlíží zejména §36, který popisuje, že dopravce je povinen přepravit jakoukoli osobu s uzavřenou přepravní smlouvou (jízdenka), Dále tento paragraf uvaluje na dopravce povinnost připravit podmínky pro přepravu zdravotně postižených osob, seniorů nebo rodičů s dětmi. Tento zákon prochází novelizacemi, které dále upravují jeho znění. Jedná se například o Zákon č. 377/2009 Sb. nebo Zákon č. 319/2016 Sb. (Zákony pro lidi, 2018)

Právo na využití železniční dopravy zdravotně postiženými osobami existuje v Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1317/2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě. Toto nařízení obsahuje informace, které se týkají zdravotně postižených osob a osob s omezenou pohyblivostí. Tito lidé mají právo se volně pohybovat, mohou svobodně volit a samozřejmě nesmí být diskriminováni kvůli jejich zdravotnímu postižení. Zde se musí klást velký důraz na poskytování informací o podmínkách týkající se dané přepravy, vybavení vlaku a přístupnosti drážních vozidel. Tyto informace by měly být poskytnuty zdravotně postiženým a osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Pokud se jedná o osoby se smyslovým postižením, tak k předání informací by měly být použity vizuální a akustické zařízení. Tyto zdravotně postižené osoby mají možnost zakoupit jízdenku ve vlaku bez jakýkoli přírážky či příplatku. Pokud tyto osoby potřebují pomoc při vlakové přepravě, musí s tím obeznámit buď železniční podnik, provozovatele stanice, prodejce přepravních dokladů nebo osobu či organizaci, která jim poskytuje balíček služeb cestovního ruchu a to minimálně 48 hodin předem. (Linderová, 2018, pp. 57-58)

Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 181/2011 o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě se věnuje právům, které se dotýkají osob se zdravotním postižením v silniční dopravě. Tento dokument obsahuje opatření a informace o pomoci, které dovolí zdravotně postiženým lidem a osobám se sníženou schopností

pohybu ohlásit pouze na předem určených místech svou žádost o pomoc, například naložení a vyložení zavazadel, nastoupení do vozu pomocí výtahu či vzít si s sebou svého asistenčního psa a další. Osoba, která bude potřebovat pomoc musí toto rozhodnutí předat dopravci dopředu minimálně 36 hodin. Podle normy ČSN 73 6110, která udává bezpečnostní podmínky, musí být zajištěn bezbariérový přístup z komunikace pro chodce. (Linderová, 2018, p. 59)

Zdravotně postižené osoby a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace se mohou spolehnout na právo na volný pohyb, svobodu volby a nediskriminační jednání v letecké dopravě, které jim poskytuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5.7.2006. Těmto osobám by neměla být přeprava odmítnuta v důsledku jejich postižení, vyjma zákonem stanovených případů (bezpečnostní důvody). Letečtí přepravci však mají povinnost vyvinout co největší úsilí k tomu, aby nedocházelo k odmítnutí přepravy zdravotně postižených osob a bezpečností rizika tedy odstraňují. (EUR-Lex, 2006)

c) Bezbariérové budovy ubytovacích a pohostinských zařízení

V Evropě i ve světě existuje několik dokumentů přenesených i do zákonů jednotlivých států. Tyto dokumenty obsahují informace o bezbariérovém řešení veřejných budov (nemocnice), ubytovacích a pohostinských zařízení. V Evropské unii se dobrou legislativou pyšní Spojené království, Francie, Německo, Španělsko, ale i Rakousko. Ve Spojeném království je platný Zákon o diskriminaci na základě zdravotního postižení (DDA). Ve Španělsku publikovala roku 2002 organizace Imsero tzv. zelenou knihu přístupnosti. Tato kniha se zabývá rozbořem toho, jak je na tom Španělsko, co se týče bezbariérovosti. Na zelenou knihu navazuje kniha bílá. Ta se zabývá především plány a iniciativy k odstranění bariér. Francouzským občanům se zdravotním postižením pomáhá s bezbariérovou přístupností zákon č. 2005-102. Sloučením dvou kritizovaných norem vznikla v Německu norma DIN 18030. Tato norma se zabývá vztahem k ubytovacím zařízením, veřejným budovám, infrastruktuře. V Rakousku se legislativa využívá pouze jako doporučení pro organizátory cestovního ruchu, nikoliv jako povinnost. Rakousko vytvořilo dvě normy ÖNORM B 1600 a B 1601 zabývající se bezbariérovými vstupy do objektů a stavbou nových bezbariérových objektů pro zdravotně postižené osoby a také důchodce. (Linderová, 2018, p. 62)

V České republice existuje Vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Předmětem úpravy této vyhlášky jsou informace stanovující obecné technické požadavky na stavby a jejich části, přičemž musí být zajištěno, aby tyto stavby mohli užívat osoby s pohybovým, zrakovým, sluchovým a mentálním postižením, osoby pokročilého věku, těhotné ženy nebo matky doprovázející dítě (v kočárku). Tato vyhláška byla evidována v součinnosti se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22.6.1998 o postupu při poskytování informací v oblasti technických norem a předpisů a pravidel pro služby informační společnosti. (Zákony pro lidi, 2009)

d) Debarierizace kulturně-historických památek

Při debarierizaci kulturně-historických památek je největší překážkou to, že se nemůže změnit základní dispoziční schéma (uspořádání, rozvrh místností a prostor). Debarierizace kulturně-historických památek je obsažena ve vyhlášce č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Je velice důležité nahlížet na téma zpřístupňování památek osobám, které jsou na invalidním vozíku celkově. Je potřeba obstarat dostupnost přístupové cesty až k danému objektu, dále úplně nebo částečně zabezpečit dostupnost exteriéru i interiéru určitého objektu. Co se týče nevidomých osob, tak pro ně je důležité označit přístupovou cestu vodíciemi liniemi. Je také potřeba odstranit z cesty všechny překážky jako například popelnice. Pro osoby se zrakovým postižením by měl být přístup označen hmatově nebo zvukem. (Linderová, 2018, p. 67)

Je potřeba zmínit ještě dva důležité zákony. Tím prvním je zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči a druhým je zákon č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy. Druhý zmiňovaný zákon obsahuje standardy, jmenovitě §10a, kde se píše: „*Standardem ekonomické dostupnosti je poskytování zlevněného, skupinového nebo volného vstupného, a to pro děti do 6 let, žáky základních škol, studenty středních a vysokých škol, seniory a pro skupiny žáků nebo studentů čítající alespoň 5 osob včetně pedagogického doprovodu a pro osoby a skupiny osob se zdravotním postižením.*“

Odstavec 3 se věnuje ekonomické situaci osob, nicméně odstavec 4 řeší problémy osob z tělesného hlediska následovně: „*Standardem fyzické dostupnosti je odstraňování, pokud to stavební podstata příslušné nemovitosti dovolí nebo to není z jiných závažných důvodů vyloučeno, architektonických a jiných bariér znemožňujících osobám s omezenou schopností pohybu a orientace užívání standardizovaných veřejných služeb.*“ (Zákony pro lidi, 2017)

e) Bezbariérové budovy sportovně-rekreačních zařízení

Bezbariérové budovy sportovně-rekreačních zařízení (koupaliště, bazény, stadiony) jsou pro zdravotně postižené lidi důležité z několika aspektů (sport a pohyb jako faktor normalizace, rehabilitační péče, zapojení do běžného života a mnoho dalších). Velký význam se přikládá plochám, ve kterých se předpokládá pohyb s invalidním vozíkem. Proto je třeba u stavby nebo rekonstrukce dobře vyměřit potřebné prostory. Tomuto tématu se věnuje vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích, které zabezpečují bezbariérové užívání staveb. (Linderová, 2018, p. 68)

Výše zmiňovaný zákon se sportovně-rekreačním zařízením věnuje v §8. Tento paragraf podrobněji popisuje povinnosti, které musí splňovat veřejně přístupné plavecké bazény, relaxační a rehabilitační vodní prostory. Jedná se především o řešení možnosti vstupu do vody. Dále je tento paragraf zaměřen na stavby pro sport. Zde opět ukládá povinnost bezbariérově řešit sportoviště (závodiště) i jeho zázemí, kam patří šatny, sprchy a ostatní. Mělo by se přihlížet také na potřebný prostor při manipulaci s vozíkem. (Zákony pro lidi, 2009)

2 Analýza potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob

Potenciál cestovního ruchu představuje soubor podmínek a předpokladů typických pro cestovní ruch v daném území. Potenciál cestovního ruchu se skládá z vlastního potenciálu, na který mají vliv další faktory (dopravní přístupnost, infrastruktura a suprastruktura cestovního ruchu a jiné). (Linderová, 2013, p. 55)

2.1 Cíl a metodika zkoumání

Cílem bakalářské práce je analýza a zhodnocení potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob. Na základě stanoveného cíle jsme určili 5 výzkumných otázek, a to:

- Jaké jsou možnosti bezbariérového ubytování v cestovním ruchu v Poděbradech?
- Jak jsou bezbariérová ubytovací zařízení propagována?
- Jak jsou pohostinská zařízení v Poděbradech připravena na návštěvu zdravotně postižených osob?
- Jaké možnosti využití volného času mají zdravotně postižení návštěvníci v Poděbradech?
- Jak je možné získat informace o pobytech vhodných pro zdravotně postižené osoby v Poděbradech?

Určení potenciálu cestovního ruchu je velice komplikovaná záležitost. Proto byla zpracována hodnotící tabulka, podle které lze zhodnotit potenciál cestovního ruchu v Poděbradech. Hodnotící tabulka byla sestavena na základě subjektivního posouzení.

Tabulka 3: Stupnice hodnocení potenciálu cestovního ruchu zdravotně postižených osob

Bodové hodnocení	Kvantitativní hodnocení	Kvalitativní hodnocení
0 až 9	1	základní
10 až 19	2	průměrný
20 až 28	3	zvýšený
29 až 37	4	výborný

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019 podle Linderová 2012, a Regionalizácie cestovního ruchu v Slovenskej republike z roku 2005.

Bylo stanoveno několik důležitých kritérií pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením. Tyto kritéria nám poslouží ke zhodnocení zkoumaného potenciálu rozvoje cestovního ruchu v Poděbradech.

Mezi tyto hodnotící kritéria řadíme:

- bezbariérové ubytovací zařízení,
- bezbariérové pohostinské zařízení,
- bezbariérové sportovně-rekreační zařízení a možnosti trávení volného času,
- existence bezbariérových kulturně-historických památek,
- nabídka cestovních kanceláří pro zdravotně postižené návštěvníky cestovního ruchu,
- webové informační portály pro zdravotně postižené osoby.

Tabulka 4: Hodnotící kritéria na úrovni vybrané oblasti

Hodnocené kritérium	Charakteristika	Body
Bezbariérové ubytovací zařízení (UZ)	méně než 10 % všech UZ	0
	více než 10 % všech UZ	1
	více než 15 % všech UZ	2
	více než 20 % všech UZ	3
Bezbariérové pohostinské zařízení (PZ)	méně než 10 % všech PZ	0
	míce než 10 % všech PZ	1
	více než 15 % všech PZ	2
	více než 20 % všech PZ	3
Sportovně-rekreační zařízení	bezbariérové koupaliště/aquaparky (ano/ne)	2/0
	fotbalové, hokejové a jiné stadiony (ano/ne)	2/0
	jiná sportoviště (ano/ne)	2/0
Přístupné cyklotrasy a turistické stezky	méně než 10 % turistických stezek	2
	více než 10 % turistických stezek	3
	méně než 10 % cyklotras	2
	více než 10 % cyklotras	3
	přizpůsobeny sjezdovky a trasy běžeckého lyžování	3
Kulturně-historické památky	hrady/zámky/kostely přístupné s doprovodem	1
	částečně přístupné hrady/zámky/kostely	2
	úplně přístupné hrady/zámky/kostely	3
	muzea/galerie/skanzeny přístupné s doprovodem	1
	částečně přístupná muzea/galerie/skanzeny	2
	zcela přístupná muzea/galerie/skanzeny	3
	divadla přístupná s doprovodem	1
	divadla přístupná částečně nebo úplně	2
Cestovní kanceláře	nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v tuzemsku (ano/ne)	1/0
	nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v zahraničí (ano/ne)	0/0
Webové informační portály	ano/ne	1/0

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019 podle Linderová, 2012

Ubytovací a pohostinská zařízení budou v tabulce vyhodnoceny procentuálně. Výsledkem bude zjištění, kolik je těchto zařízení oproti celkovému počtu v Poděbradech bezbariérových. Sportovně-rekreační zařízení budou v tabulce vyhodnoceny na základě existence bezbariérových sportovně-rekreačních zařízení ve sledované oblasti. Přístupné cyklotrasy a turistické stezky budou hodnoceny procentuálně na základě jejich přístupnosti. Kulturně historické památky budou rozlišeny a bodově ohodnoceny podle jejich typu přístupnosti a to: přístupné s doprovodem, částečně přístupné nebo úplně přístupné. Cestovní kanceláře ve sledované oblasti budou klasifikovány bodově, na základě jejich nabídky zájezdů pro

zdravotně postižené osoby v tuzemsku a zahraničí. Posledním zkoumaným kritériem jsou webové informační portály, u kterých se bodově hodnotí jejich existence.

Hodnotící kritéria, podle kterých je výzkum posouzen se dělí na 3 části podle typu postižení. Pro tělesně postižené jsou jako bezbariérově přístupné brány v úvahu dobré vstupní cesty (výtahy a rampy) k navštíveným objektům, v případě pobytu také bezbariérový pokoj a s ním spojené sociální zařízení. V úvahu je brána také ochota personálu objektů, díky které může být objekt vyhodnocen jako dostupný s doprovodem. Jednalo by se o překonání prahů nebo malého počtu schodů či převýšení. Vzhledem k respektování soukromí jakékoli osoby je neexistence bezbariérového WC vyhodnocena jako nedostupné pro celý objekt. Kritéria ohodnocení přístupnosti objektů pro sluchově postižené osoby nejsou tak komplikované. Za bezbariérové označujeme objekty, ve kterých se zvukový vjem dá nahradit zrakovým (popisky, cedulky, značky). Dále bylo zjišťováno, zda personál objektů ovládá znakovou řeč nebo jsou tyto objekty vybaveny indukční smyčkou. Takto vybavené objekty jsou rovněž hodnoceny jako bezbariérové. Poslední kritérium hodnocení se týká zrakově postižených osob. U nich hovoříme o bezbariérovosti, pokud mají možnost haptického vjemu (Braillovo písmo) nebo odposlechnutí výkladu ať už skrze průvodce nebo jinou audio pomůcku.

Informace, které jsou použity v praktické části této bakalářské práce, byly získány na internetových stránkách města Poděbrady, Turistického informačního centra a dalších webových portálech. Další informace byly zpracovány z brožur, které poskytlo Turistické informační centrum a v neposlední řadě bylo využito pozorování, telefonické a osobní dotazování.

Město Poděbrady spadá do turistického regionu Střední Čechy, konkrétně do turistické oblasti Polabí. Rozkládá se tedy na obou březích řeky Labe. Poděbrady spadají do bývalého okresu Nymburk a skládají se z městských částí: Kluk, Poděbrady I, Poděbrady II, Poděbrady III, Poděbrady IV, Poděbrady V, Polabec, Přední Lhota a Velké Zboží. Celková rozloha města činí 3 369 ha a obývá ho 13 729 obyvatel. (Místopisy.cz, 2019)

Tabulka 5: Seznam eurozámků v Poděbradech

Seznam eurozámků v Poděbradech
WC – Knihovna Poděbrady
WC – Polabské muzeum
WC – Střední odborné učiliště společného stravování
WC – Veřejné WC u lázeňské kolonády
WC – Základní umělecká škola Poděbrady
WC – Základní škola Poděbrady
WC – Železniční stanice Poděbrady

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019, podle Eseznam.cz, 2015

2.2 Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu zdravotně-postižených osob

Lokalizační předpoklady jsou takové předpoklady, které jsou propojeny s místem, kde se cestovní ruch uskutečňuje, přičemž toto místo má potenciál pro kvalitní nabídku produktů cestovního ruchu. Do lokalizačních předpokladů patří přírodní atraktivity, kulturně-historické atraktivity, kulturně-společenské zařízení a další jiné atraktivity jako například rozhledny. (Linderová, 2013, p. 56)

2.2.1 Přírodní atraktivity

Pod pojmem přírodní atraktivity lze rozumět hned několik variant. Například se jedná o vodstvo, faunu, flóru a jiné. Mezi nejnavštěvovanější přírodní atraktivity patří chráněné krajinné oblasti, národní parky, cyklotrasy, vodní plochy. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 164)

V oblasti Poděbrad se v minulosti nacházely lužní lesy, po kterých se dochovala národní přírodní rezervace Libický luh. Tato přírodní rezervace se rozprostírá směrem k obci Libice nad Cidlinou. Mimo Libický luh se v okolí Poděbrad nachází také národní přírodní rezervace Žehuňská obora a Žehuňský rybník, dále přírodní památka Písečný přesyp u Osečka, přírodní památka Bář a přírodní památka Vinný vrch. (Místopisy.cz, 2019)

Hodnotící kritéria, podle kterých jsou přírodní atraktivity vyhodnoceny v tabulce jsou pro tělesně postižené osoby následující: příjezdová cesta a následně terén, na kterém se atraktivita nachází. Pro sluchově postižené osoby jsou přírodní atraktivity vesměs

označeny jako bezbariérové a zrakově postižené osoby by měli ve většině případů mít doprovod.

Poděbradské jezero také patří k vodním aktivitám Poděbrad. Jezero se nachází poblíž náměstí Jiřího z Poděbrad a v letním období se stává cílovou destinací pro mnoho osob. K dispozici jsou zde šlapadla, lodičky, skluzavky, hřiště na míčové sporty, herní koutky pro nejmenší a stravovací zařízení. Za zmínku stojí také přilehlá, bezplatná parkovací plocha. Po telefonickém hovoru se správci Poděbradského jezera bylo zjištěno, že nedisponuje bezbariérovým přístupem ani odpovídajícím sociálním zařízením. Pro sluchově a zrakově postižené osoby je tedy jezero dostupné s doprovodem a pro tělesně postižené osoby bohužel nedostupné. (Technické služby města Poděbrad s.r.o., 2019)

Tabulka 6: Bezbariérovost přírodních atraktivit v Poděbradech

Název atraktivit	Lokalizace	Popis	Označení bezbariérovosti		
			Pohybové	Sluchové	Zrakové
Poděbradské jezero	Město Poděbrady	Písčité jezero	ND	BD	BD
Jezírko Jordán	U Havířského kostelíka	Dříve rybník Jordán	ND	BB	ND
Pramen Boček	Libenská kolonáda	Od dubna do října	BB	BB	BD
Pramen Charicléa	Letní lázně	Pozorovací pramen	BB	BB	BD
Eliščin pramen	Na kolonádě		BB	BB	BD
Pramen Trnka	Před budovou nádraží	Volně přístupno	BB	BB	BD
Pramen Hohenlohe	kolonáda	Od roku 1905	ND	BB	BD
Riegerův pramen	Riegrovo náměstí	Celoroční, krytý	BD	BB	BD
Pítka Moučná	Žižkovo náměstí	Od dubna do října	BB	BB	BD
Pítka hotel Libenský	Hotel Libenský	Krytý pramen	BB	BB	BD
Vlašský pramen	Hotel Zámeček	Celoročně dostupný	BB	BB	BD
Svatojánský pramen	Kubovy sady	Od dubna do října	BB	BB	BD

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, BD – dostupné s doprovodem, ND – nedostupné

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Velice navštěvovanou atraktivitou jsou v Poděbradech minerální prameny (celkem 26) a jejich veřejně přístupná pítka. V současné době se veřejnost může těšit na 8 těchto pítek, z nichž se dá pít nezaměnitelná, přírodní, silně mineralizovaná uhličitá voda. Přístupnost těchto pítek je pro účely šetření hodnocena pouze na základě bezbariérového přístupu k pítku.

Dále město Poděbrady nedisponuje přírodními atraktivitami, které by stáli za zmínku. V okolí Poděbrad se však nachází již zmiňovaná NPR Libický Luh. Další je NPR Žehuňská obora a Žehuňský rybník, PP Písečný přesyp u Osečka, PP Báh a PP Vinný vrch.

Tabulka 7: Bezbariérovost přírodní atraktivit v okolí Poděbrad

Název atraktivit	Lokalita	Popis	Označení bezbariérovosti		
			Pohybové	Sluchové	Zrakové
NPR Libický Luh	Mezi obcemi Libice nad Cidlinou a Velký Osek	Komplex lužního lesa	ND	BB	ND
NPR Žehuňská obora a Žehuňský rybník	U obce Žehuň	Chov zvěře	ND	BB	ND
PP Písečný přesyp u Osečka	Obec Oseček	Písečný přesyp starý 13000 let př.n.l.	ND	BB	ND
PP Báň	10 km východně od Poděbrad	Spodní část rezervace tvoří mírný svah, na kterém roste sad, vrchní část se nachází na prudkém svahu bez vegetace	ND	BB	ND
PP Vinný vrch	Okres Nymburk obec Opočnice	Lokalita bohatá na bělozářku liliovitou	ND	BB	ND

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, ND - nedostupné

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

2.2.2 Kulturně-historické atraktivity

Kulturně-historické atraktivity jsou v tabulce vyhodnoceny na základě následujících kritérií: přístupnost vstupu do objektu a dále dispozice uvnitř (výtah, schody, rampy, prahy) u tělesně postižených osob, pro sluchově postižené osoby jsou kulturně-historické atraktivity označeny jako bezbariérové a pro zrakově postižené osoby doporučujeme doprovod.

Zámek v Poděbradech podle všeho nebyl vždy zámek, ale historie tohoto sídla sahá velice daleko. Roku 1108 zde český velmož nechal postavit své sídlo. Toto sídlo bylo vystavěno na opukové skále nad řekou Labe. Přemysl Otakar II. nechal místo tohoto sídla, které převzal jako odúmrt', postavit kamenný vodní hrad. Občasné na tomto hradě býval dokonce on sám s celým dvorem. Poděbradský hrad měl také svou strategickou

úlohu a tou bylo chránit Prahu před východními a severovýchodními nepřáteli. V současné době zámek není bezbariérově uzpůsobený, tudíž pro tělesně postižené osoby není dostupný. Pro sluchově postižené osoby lze zámek a jeho muzejní část popsat jako bezbariérovou, vezmeme-li v úvahu, že si o zajímavostech mohou místo výkladu přečíst. Pro zrakově postižené osoby naopak doporučujeme doprovod, který poskytne informace. (Galileo Corporation s.r.o., 2018)

Podle kronikáře V. Břežana se roku 1420 na tomto místě narodil pozdější český král Jiří z Poděbrad. Jeho památník se nachází v nestarší části poděbradského středověkého hradu (dnešního zámku), v bývalé kapli Klanění svatých Tří Králů. Mimo jeho památník se v tomto objektu nachází mnoho nástěnných maleb a exponátů poukazujících na období 14.-15. století, období Jiřího vlády. Většina této expozice je věnována právě českému králi Jiřímu Poděbradskému. Jelikož se památník nachází uvnitř zámku, hodnotící kritéria bezbariérovosti jsou pro handicapované osoby totožné jako kritéria určená pro zámek. (Critical, 2019)

Havířský kostel Nanebevzetí Panny Marie se nachází na levém břehu řeky Labe mimo centrum města. Roku 1496 zde bylo popraveno 10 kutnohorských havířů. Tento čin byl záminkou pro výstavbu dřevěného kostela roku 1516. Švédské nájezdy bohužel kostel v roce 1634 nevydržel, nicméně v letech 1665-1666 byl na tomto místě vybudován zděný raně barokní kostel. Měl jednoduší půdorys a také barokní inventář. Josef II. nechal tento kostel roku 1784 zrušit a rozprodal vybavení kostela v dražbě. O pár let později byl kostel postaven znovu, už však sloužil jako hřbitovní kaple. Druhá polovina 19. století znamenala pro kostel další změny, a to v podobě pseudogotické úpravy. Čelo kostela od té doby zdobí reliéf Nanebevzetí Panny Marie. V období od roku 1921 až do roku 1937 kostel využívala Československá církev husitská, ta se následně přesunula do novějšího kostela ve středu města. Od roku 1964 kostel spadá pod majetek města Poděbrady. Toho samého roku byl kostel odsvěcen. Jeho inventář od té doby spravuje Polabské muzeum. Veřejnosti je otevřen od června do září o víkendech a svátcích od 10:00 do 17:00. V červenci a srpnu je kostelík otevřen i ve všední dny. V současné době se stává vyhledávaným především kvůli pořádání svateb, komorních koncertů a výstav. Bezbariérové zázemí kostelíku chybí, a proto je označen v tabulce jako nedostupný pro tělesně postižené osoby. Bezbariérově je označen pro sluchově postižené a zrakově postiženým doporučujeme doprovod. (Městské kulturní centrum Poděbrady, 2019, Galileo Corporation, 2018)

Tabulka 8: Bezbariérovost kulturně-historických atraktivit v Poděbradech

Název	Poznámka	Označení bezbariérovosti		
		pohybové	sluchové	zrakové
Zámek Poděbrady	schody	ND	BB	BD
Památník krále Jiřího z Poděbrad	v nejstarší části zámku	ND	BB	BD
Havířský kostelík Nanebevzetí Panny Marie	1 schod	ČB	BB	BD
Kostel Povýšení sv. Kříže	schody	ND	BB	BD
Sbor Církve bratrské v Poděbradech	bezbariérové	BB	BB	BD
Kostel Sboru Krále Jiřího z Poděbrad	schody	ND	BB	BD

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, BD – dostupné s doprovodem, ČB – částečně bezbariérové, ND - nedostupné

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

2.2.3 Kulturně-společenské zařízení

Do kulturně-společenských zařízení patří galerie, divadla, kina, muzea a jiné. V Poděbradech má kulturně společenské zařízení na starosti Městské kulturní centrum, které nalezneme na 1. nádvoří poděbradského zámku. Toto centrum se stará o správný chod Divadla Na Kovárně a Zámeckého biografu. Dále pořádá veškeré kulturní a společenské akce. (Městský úřad Poděbrady, 2019)

Tabulka 9: Bezbariérovost kulturně-společenských zařízení v Poděbradech

Název	Poznámka	Označení bezbariérovosti		
		pohybové	sluchové	zrakové
Divadlo Na Kovárně	Výtah do lóže č. 2, BWC, výtah	BB	ND	ND
Zámecký biograf	BWC, výtah do lóže č. 2, 2 místa pro paraplegiky	BB	ND	ND
Galerie Ludvíka Kuby	BB objekt	BB	BB	ND
Galerie G18	Objekt není BB způsoben	ND	BB	ND
Galerie V	BB objekt na kolonádě	BD	BB	ND
Galerie klub	Kavárna s výstavou obrazů	BB	BB	ND
Muzeum filmových legend	BWC	BB	BB	ND
Lego muzeum	Stísněné prostory	ND	BB	BD
Polabské muzeum	BB objekt	BB	BB	ND
Městská knihovna Poděbrady	Celý objekt BB, donášková služba, online katalog	BB	BB	ND

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, BD – dostupné s doprovodem, ND - nedostupné

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

2.2.4 Jiné atraktivity

Městem Poděbrady prochází dvě cyklistické stezky, které jsou rovinaté a lehké obtížnosti, což znamená, že tyto úseky zvládnou i děti. Jedná se o cyklostezky č. 24 a č. 0019.

Úsek z Nymburka do Poděbrad (č.24) a zpět je dlouhý 18 km. Trasa: počátek v Nymburce, pokračuje přes Sánský kanál, chatovou osadu Babín, Velké Zboží, Poděbrady, lávka přes Labe, kde dochází k napojení na cyklostezku č. 0019, dále přes Chvalovice, Kovanice, sportovní areál Nymburk, slepé rameno Labe Remanence, anglický park Ostrov a končí v Nymburk centrum. Obě stezky jsou přístupné pro osoby se všemi zmiňovanými typy postižení. (©Copyright 2013 Turistické informační centrum Nymburk)

Město Poděbrady se rozkládá kolem řeky Labe. V Poděbradech se nachází také staré labské rameno Skupice. Návštěvníky láká naučná stezka Skupice – Huslík, která se

nachází v této oblasti. Nabízí několik zajímavých zastávek, které jsou zaměřeny na tematiku životního prostředí a přírody v této destinaci. Tato stezka má bezmála 8 km a není nijak zvlášť náročná, neboť povrch je převážně zpevněný bez převýšení (asfalt). Dále je známo, že stezka je ideální pro rodiny s dětmi a kočárky. Postižení odkázaní na invalidní vozík se na stezce mohou pohybovat stejně tak, jako zmiňované kočárky. (Copyright © 2017-2019 Kam na výlet? Tipy na výlety od lidí a pro lidi., 2017)

V Poděbradech se nachází také technická památka, konkrétně Vodárenská věž. Věž byla postavena v letech 1918-1929 uprostřed Neumannových sadů. V současné době je věž turisticky nepřístupná, nicméně pro zdravotně postižené osoby by přístupná nebyla ani tak. O přístupnosti by se dalo hovořit pouze pro sluchově postižené osoby. (©Copyright 1995-2019 Hradý.cz., 2010)

Dominantou města je bezpochyby lázeňský park (kolonáda). Park se rozprostírá na ploše několika hektarů, od nádraží až po centrum města. Důležité je, že před lázeňským parkem se na tomto místě nacházel panský sad. Na jeho místě vznikla nejstarší část lázeňského parku o rozloze 3 ha. V prostorách parku se nachází několik soch a bust, dále stojí za zmínku každoročně obměňované květinové hodiny. Lázeňský park protíná několik cest, které jsou snadno přístupné i pro návštěvníky na invalidním vozíku. Pro sluchově postižené osoby je park naprosto bezbariérový a pro zrakově postižené osoby doporučujeme asistenčního psa, jiné pomůcky nebo doprovod. (Galileo Corporation s.r.o., 2018)

Zajímavou atrakcí jsou v Poděbradech plavby po Labi na lodích Král Jiří a Blanice. Prvně jmenovaná loď se dá dočasně označit jako přístupná na základě informací z webových stránek. Neposkytuje bezbariérové sociální zařízení. Přístup na loď se uskutečňuje pomocí lávky, která vede ze zpevněného břehu. Na tento břeh je možné se dostat z cyklostezky vedoucí podél řeky rovněž bez bariér (Pro tělesně postižené osoby). Pro sluchově postižené osoby lze loď označit za bezbariérovou a pro zrakově postižené doporučujeme doprovod. Dalo by říct, že zrakově postižená osoba z plavby nic nemá, tyto plavby jsou však také jednosměrné, takže slouží jako přeprava na jiné místo. (©2019 – EasyWeb, 2019)

2.3 Realizační předpoklady

Podle Mariota jsou realizační předpoklady cestovního ruchu takové předpoklady, které začleňují komunikační předpoklady a infrastrukturu cestovního ruchu. Do realizačních předpokladů patří pohostinská, ubytovací zařízení, dále sportovní zařízení, zábavní zařízení, bezbariérová přeprava, webové portály a také cestovní kanceláře a agentury, které nabízí tuzemské i zahraniční zájezdy. (Pásková & Zelenka, 2002)

2.3.1 Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení je objekt či prostor, který slouží veřejnosti a je zde nabízeno a poskytováno ubytování. Tento typ zařízení patří do základní infrastruktury cestovního ruchu. (Pásková & Zelenka, 2002, p. 300)

Český statistický úřad uvádí, že se v Poděbradech nachází 36 ubytovacích zařízení. Ale podle brožury o ubytování, kterou nabízí Turistické informační centrum Poděbrady se v Poděbradech vyskytuje 58 ubytovacích zařízení. V tomto počtu jsou zahrnuta také ubytování v soukromí. Bezbariérovost těchto ubytovacích zařízení byla zjišťována právě z brožury o ubytování, kterou vydalo Městské kulturní centrum Poděbrady v roce 2019. Informace z brožury byly následně telefonicky ověřeny.

Ubytovací zařízení jsou hodnocena jako bezbariérová pro tělesně postižené osoby, pokud nabízejí bezbariérový přístup do objektu i v něm, pokoj pro handicapované a bezbariérové sociální zařízení. Pokud však hotel jedno z kritérií nesplňuje, není zařazen do hodnocení jako zcela bezbariérový. Pro osoby se zrakovým a sluchovým postižením jsou tyto objekty hodnoceny jako dostupné s doprovodem. Hodnocení nebere v úvahu částečně bezbariérové ubytovací zařízení ani dostupné s doprovodem.

Hotel Zámeček**** hodnotíme jako bezbariérový, neboť splňuje kritéria hodnocení, tím pádem nabízí několik bezbariérových pokojů, v objektu se nachází výtah a přístup k hotelu je rovněž uzpůsoben pro handicapované. Hotel nabízí v rámci služeb kadeřnictví, kosmetiku, fitness, půjčovnu kol a úschovnu kol, wellness centrum a také volně přístupný pramen Poděbradky v objektu. (©2019 Lázně Poděbrady, a.s., 2019)

Pension Rondel v Poděbradech také splňuje kritéria hodnocení bezbariérovosti. Nabízí bezbariérové pokoje a také společné prostory. Nabízí celkem 7 pokojů, saunu, vířivku, infrasaunu, solárium a venkovní bazén se slanou vodou. Dále disponuje tento pension výtahem do druhého patra a přilehlým parkovištěm. (©2019 Pension Rondel, 2019)

Dalším typem ubytování jsou v Poděbradech Studentské koleje. Kolej 2 (Hotelový dům) nabízí ubytování nejen pro studenty ale také pro veřejnost. K dispozici je bezbariérový pokoj se sociálním zařízením. V objektu je výtah. (Ústav jazykové a odborné přípravy, 2019)

Tabulka 10: Přehled bezbariérovosti ubytovacích zařízení v Poděbradech

Poděbrady	Bezbariérovost UZ				Celkem UZ	Procentní vyjádření BB UZ
	hotel	penzion	ostatní UZ	celkem		17%
	7	2	1	10	58	

Vysvětlivky: UZ – ubytovací zařízení, BB – bezbariérové

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

2.3.2 Pohostinská zařízení

Neexistuje žádný aktualizovaný seznam pohostinských zařízení v Poděbradech. Spousta z nich na svých webových stránkách nemá uvedené informace o bezbariérovosti zařízení. Bezbariérovost byla hodnocena dle bezbariérového vstupu a bezbariérového WC. Pro zrakově postižené nemají menu v Braillově písmu. Vzhledem k tomuto faktu je vhodné, aby zrakově postižení navštěvovali pohostinská zařízení v doprovodu jiné osoby. Informace pro zjištění bezbariérovosti pohostinských zařízení byly zjišťovány na webových portálech, telefonickým a osobním dotazováním.

V Poděbradech se podle webových portálů České hospůdky a Zomato nachází celkem 53 pohostinských zařízení. Mezi pohostinská zařízení jsou pro účely tohoto zkoumání zařazeny restaurace, pizzerie, kavárny, bary, cukrárny, hospůdky, vinárny, pivnice, bistra, fastfoody a pivovarské restaurace. Podle zmiňovaného portálu je z celkového počtu pouze 13 pohostinských zařízení bezbariérových.

Tabulka 11: Přehled bezbariérovosti pohostinských zařízení v Poděbradech

Poděbrady	Celkový počet PZ	Počet bezbariérových PZ	Procentuální vyjádření bezbariérových PZ v %
	53	13	25 %

Vysvětlivky: PZ – pohostinská zařízení

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Restaurace Basta Fidli Poděbrady se nachází v objektu ART Hotelu, který zrekonstruovali zkušení architekti a který nyní splňuje veškeré potřeby zdravotně postižených osob. Informace o bezbariérovosti restaurace jsou poskytnuty na webových stránkách hotelu, na rozdíl od jiných pohostinských zařízení, kde bylo zapotřebí ještě domluvit se telefonicky nebo přímo. Tyto informace jsou poskytnuty jen u málo pohostinských zařízení, a to je důvodem našeho doporučení. Nabízí bezbariérový přístup i odpovídající sociální zařízení, dále dostatek parkovacích míst a Wi-Fi zdarma. Chlubí se ochotným personálem a kuchyní plnou babiččiných receptů. (Copyright ©2019 by ART Hotel, 2019)

2.3.3 Sportovně-rekreační zařízení

Návštěvníci mohou v Poděbradech navštívit celou řadu sportovně-rekreačních zařízení mezi které řadíme například: aquaparky a koupaliště, posilovny a fitness centra, bowlingové dráhy, běžecké tratě a jiná sportoviště.

Hodnotící kritéria sportovně-rekreačních zařízení jsou opět rozdělena podle typu postižení. Pro zrakově a sluchově postižené osoby jsou zařízení považována za dostupná s doprovodem, neboť jejich specifikace je velice těžko vymežitelná. Pokud nemá pro tyto typy postižení daná aktivita využití, je hodnocena jako nedostupná. Pro tělesně postižené osoby jsou do kritérií opět zahrnuty příjezdové cesty, vstupy, sociální zařízení a celkové řešení objektu. Informace o bezbariérovosti sportovně-rekreačních zařízení byly zjišťovány na webových portálech, telefonickou komunikací a osobní návštěvou.

Bowling Squash Relax je pro pohybově postiženou osobu dostupný pouze s doprovodem. Do budovy vede 7 schodů, nicméně po telefonickém ověření bylo zjištěno, že personál tohoto zařízení je ochotný pomoci (zkušenosti s klientelou na

vozičku). Dále toto zařízení disponuje dalšími možnostmi, jak trávit volný čas. Nabízí minifotbal, stolní tenis, kulečník, sauny, šachový stoleček a další. Sociální zařízení není bezbariérově uzpůsobeno.

ČPK Poděbrady je petanquový klub, který pořádá soutěže a turnaje v zámeckém parku. Zámecký park je kompletně bezbariérový a v jeho blízkosti se nachází veřejné bezbariérové WC na euroklíč.

Fitness klub Zdravíčko je dostupné pro zdravotně postižené osoby s doprovodem, bohužel zde chybí bezbariérově přizpůsobené toalety, nicméně šatny jsou dostatečně široké pro manipulaci s vozičkem (po zkušenosti personálu). U vstupu nalezneme pár schodů, ale celý objekt je vybaven výtahem.

Jezdecký klub Poděbrady nedisponuje vybavením pro hipoterapii ani žádnými pomůckami pro pomoc zdravotně postiženým osobám. Personál uvedl, že již mají zkušenost s handicapovanými osobami. Jízdárnu navštěvují hlavně rodiče s postiženými dětmi. Vstup do stájí je bezbariérový (pro bezpečný pohyb koní).

HC Poděbrady je hokejový klub, který nabízí na svůj stadion bezbariérový vstup. Nadále je možné přistavit invalidní vozík do prostoru za mantinely, odkud může zdravotně postižená osoba sledovat hokejové zápasy. Stadion nedisponuje bezbariérovým WC.

SK Slovan Poděbrady je fotbalový klub, který od prostoru parkoviště poskytuje jednu polovinu hřiště pro pohyb zdravotně postiženým osobám. Tuto polovinu hřiště ohraničují chodníky. Zde se také jedná pasivní sportování bez možnosti se aktivně angažovat. Areál nenabízí bezbariérové WC.

Sportovní centrum Linhart je moderní multifunkční sportovní zařízení, které je uzpůsobené pro pohyb zdravotně postižených osob. Jedinou komplikaci provozovatel uvedl u vstupu do tenisové haly, která disponuje turniketem. Tento problém je však pouze sezónní (zima). Toalety nejsou uzpůsobeny pro handicapované osoby, ale jsou prostorné.

TJ Bohemia Poděbrady nabízí vjezd do areálu odkud je možné na vozíku projet k travnatému i umělému hřišti. Odtud může zdravotně postižená osoba pozorovat fotbalové zápasy. Bohemia nedisponuje v areálu bezbariérovým WC.

TJ Sokol Poděbrady – stolní tenis pořádá příležitostně turnaje pro zdravotně postižené osoby. Sokolovna disponuje u vstupu rampou, v objektu však chybí výtah. Ale do hlavního sálu se osoby dostanou hned po vyjetí rampou. V objektu chybí BWC, pro účely turnaje pořadatel sjednal BWC v sousedním objektu.

Basket Poděbrady z.s. disponuje kompletně bezbariérovým stadionem s výjimkou sociálních zařízení, která nejsou uzpůsobena.

Tabulka 12: Přehled bezbariérových sportovně-rekreačních zařízení v Poděbradech

Sportovně-rekreační zařízení	Bezbariérovost			Poznámka
	Pohybové	Sluchové	Zrakové	
Bowling Squash Relax	BD	BD	BD	Schody, chybí BWC
ČPK Poděbrady - patanque	BB	BB	BD	V parku
Fitness klub Zdravíčko	BD	BD	BD	Chybí BWC
Jezdecký klub Poděbrady	ND	BD	BD	Ne hipoterapie, ochotní pomoci, BB vstup do stájí
HC Poděbrady	BD	BD	ND	Pasivní sport
SK Slovan Poděbrady	BD	BD	ND	Pasivní sport
Sportovní centrum Linhart	BD	BD	BD	Několik sportovišť
TJ Bohemia Poděbrady	BD	BD	ND	Pasivní sport
TJ Sokol Poděbrady – stolní tenis	BD	BD	BD	Rampa u vchodu, chybí BWC
Basket Poděbrady z.s.	BD	BD	ND	Pasivní sport

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, BD – dostupné s doprovodem, ND – nedostupné, BWC – bezbariérové WC

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

2.3.4 Bezbariérová přeprava

Ve městě Poděbrady v současné době nefunguje městská hromadná doprava. Na místo MHD funguje ve městě služba Senior taxi. Tato služba je určena pro osoby starší 65 let a držitele průkazu ZTP a ZTP/P s trvalým pobytem v Poděbradech nebo jejich městských částech. Tato služba se objednává telefonicky den předem a je zpoplatněna částkou 15 Kč v Poděbradech a 45 Kč do a ze zdravotnických zařízení v Nymburce. Doprovod postižené osoby cestuje zdarma, postižená osoba však smí přibrat pouze jednu osobu. Další podmínkou je prokázání řidiči vozidla průkazem Senior taxi, který vystavuje odbor sociální péče a živnostenský úřad (MěÚ). Výhodou poskytované služby je možnost vzít s sebou do vozidla vodícího nebo asistenčního psa. Dále řidič přepraví po dohodě také pomůcky (vozík) nebo menší břemena, které potřebuje klient přepravit. Pro přepravu osoby na invalidním vozíku je vhodné, aby tato osoba měla s sebou doprovod, který pomůže s nástupem a výstupem do a z vozidla, neboť řidič je oprávněn poskytnout pouze základní dopomoc. Podrobnější informace byly získány telefonicky. (Město Poděbrady, 2019)

Dalším způsobem přepravy je železniční. Vlaky propojují Poděbrady s okolními městy, přímo ve městě však nejezdí. Vlakové nádraží se nachází je pár metrů od kolonády, na které se nachází řada ubytovacích zařízení a mnoho atrakcí. Budova nádraží v Poděbradech nemá bezbariérový vstup, ale uvnitř se nachází bezbariérové WC. Vlakové nádraží v Poděbradech nabízí nástupiště uzpůsobeno pro handicapované osoby, disponuje také vodící linií pro zrakově postižené. Je nutné, aby si zdravotně postižená osoba pečlivě pročetla možnosti přepravy daného vlaku, neboť po prostudování jízdního řádu lze zjistit, že ne každý vlak je uzpůsoben pro přepravu postižených osob. (©České dráhy, a.s., 2019)

Poděbrady s okolními městy spojuje také autobusová doprava. Autobusové nádraží se nachází vedle železničního. Stejně jako u železniční přepravy si handicapovaní musí zjistit, který spoj nabízí přepravu pro zdravotně postižené. Pouze v některých časech totiž přepravu nabízí nízkopodlažní vozidlo. (Město Poděbrady, 2019)

2.3.5 Cestovní kanceláře, cestovní agentury a webové portály

Pro zjištění existence cestovních kanceláří a agentur, popř. webových portálů v oblasti Poděbrad bylo hledání uskutečněno na internetových stránkách a dodatečně telefonicky.

V České republice v dnešní době existuje celá řada cestovních kanceláří nebo agentur, které dokážou vytvořit kvalitní nabídku zájezdů pro zdravotně postižené osoby. Vyloženě pro bezbariérovou dovolenou lze zmínit společnosti Bezbatour nebo Atis. V Poděbradech se nachází několik cestovních kanceláří nebo agentur, které jsou autorizovanými prodejci zájezdů nejen pro zdravotně postižené osoby. Nabízí zájezdy od společností Firo tours, Vítkovice tours, zmiňované Bezbatour nebo Atis a další.

Konkrétně jsou těmito společnostmi myšleny: Cestovní agentura Ivanka, Cestovní agentura Invia, a.s., Cestovní kancelář Matoušek, Cestovní agentura Rojatour a Cestovní kancelář Livia. Většina z nich nabízí zájezdy přímo do Poděbrad.

Webové portály poskytující zdravotně postiženým informace o Poděbradech je velice obtížné nalézt, nicméně webový portál vozejkmap.cz nabízí pár informací o přístupnosti objektů v Poděbradech. Informace se týkají přístupnosti k objektům (atraktivitám).

2.4 Selektivní předpoklady

V Poděbradech se nachází mnoho organizací, které se zabývají podporou osob se zdravotním postižením. Podpora těchto společností spočívá v pomoci v situacích, kdy se zmiňovaná osoba nedokáže postarat o potřebné záležitosti.

Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady o.p.s. se věnuje zdravotně postiženým a starým lidem, kteří si již sami nezvládnou obstarat domácnost, životní potřeby či potřebují pomoc při ošetření a další osobní péči v prostředí, ve kterém se osoba obvykle pohybuje a rodinní příslušníci již na tuto péči nestačí nebo ji nemohou poskytnout. (Copyright © 2011 Centrum sociálních zdravotních služeb Poděbrady o.p.s., 2019)

Handicap centrum Srdce, o.p.s. se zaměřuje na osoby se zdravotním postižením, především mentálním a těm všestranně pomáhá. Jejich pomoc spočívá v podpoře vést kvalitní, všestranně zaměřený život. Život bez diskriminace se spousty možnostmi, aby postižení věděli, jak se zapojit do společenského života. Program této organizace dále

poskytuje postiženým informace ohledně zaměstnání, vzdělání, bydlení a trávení volného času. (Kemal, 2019)

Raná péče EDA, o.p.s. je nezisková organizace, která pomáhá v rodinách, kde se narodilo zrakově postižené dítě nebo dítě s kombinovaným postižením. Snaží se o rozvoj dovedností těchto dětí pomocí hry, jelikož vytvořili aplikaci na tablety, na kterém mohou cvičit svůj zrak a jemné pohyby rukou a prstů. Mezi další jejich činnost patří vzdělávání rodičů, specialistů a obsluha krizové linky a chatu EDA. Tato nezisková organizace pomáhá ve Středočeském, Pardubickém, Ústeckém kraji a v Praze. (Copyright © 2016-2018 EDA cz, z.ú., 2019)

Neziskový, zájmový spolek Centrum pro všechny byl vytvořen malou skupinkou lidí, která začala své první aktivity organizovat v Základní škole speciální v Poděbradech. Jak už vyplývá z názvu, tak je tato organizace dostupná všem lidem, tudíž také pro zdravotně postižené. Centrum pro všechny nabízí pomocnou ruku lidem, kteří dlouhodobě pečují o postiženého, aby si i oni mohli trochu odpočinout. Dále organizují aktivity, které slouží k integraci osob, zároveň pořádají různé volnočasové aktivity a aktivity konané v přírodě. A také využívají zážitku jako způsobu vzdělávání. (Centrum pro všechny, 2019)

Luxor Poděbrady leží v centru města Poděbrady. Jedná se o domov pro seniory starších 65 let, kteří již samostatně nezvládají běžný způsob života, mají zhoršený zdravotní stav, omezenou schopnost pohybu nebo se vyskytli v těžké sociální situaci. Senioři se mohou účastnit spousty aktivit, které v Luxoru probíhají, například kondiční cvičení, hraní společenských her, výlety, hudební a literární vystoupení dětí z MŠ, ZŠ a SŠ Poděbrady a mnoho dalšího. (Copyright 2019 © Luxor Poděbrady, 2019)

Klub Parkinson Poděbrady slouží osobám s Parkinsonovou chorobou. Zde se dozví, jak se s touto nevyléčitelnou nemocí vyrovnat a ukážou jim nové možnosti. Schází se pravidelně 2x do měsíce a cvičí logopedii, paměť, motoriku rukou a prstů. Dále pořádá ozdravné pobyty, které mají velice pozitivní účinky na psychiku těchto lidí. Tato společnost se snaží poukázat, že chybí systém péče pro osoby trpící Parkinsonovou nemocí. (©2019 VIZUS, 2019)

Občanské sdružení PŘÍSTAV, z.s. je dobrovolné sdružení rodičů a přátel dětí a mládeže s postižením. Členové sdružení získávají finanční prostředky pomocí různých grantů, veřejných sbírek, darů či charitativních akcí a následně je využijí na přípravu prostředí, které souvisí s vytvářením a uskutečňováním různých činností či projektů, na kterých by mělo docházet k integraci postižených s ostatními zdravými osobami. Dále sdružení zajišťuje vzdělávací program, volnočasové aktivity, respitní péči a mnoho dalšího. (o.s. Přístav, 2019)

Svaz postižených civilizačními chorobami v Poděbradech, z.s. je organizace, která slučuje seniory z Poděbrad a okolí. Tato organizace nabízí své služby nejen seniorům se zdravotním postižením, ale i seniorům, kteří se cítí být osamělý. Členové mohou vyrazit se svazem na poznávací i pobytové zájezdy, dále se mohou účastnit různých zdravotních cvičení, tance, přednášek a mnoha dalších společenských aktivit. (©SPCCH, 2019)

Místní organizace Svazu tělesně postižených v Poděbradech usiluje o integraci tělesně postižených osob do společnosti. Organizují pro tyto osoby různé aktivity jako například cvičení v bazénu, solnou jeskyni, tvorby výrobků, zájezdy, návštěvy divadelních představení a mnoho dalších. (Město Poděbrady, 2019)

2.5 Zhodnocení potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat a zhodnotit potenciál Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením. Tohoto cíle bylo dosaženo na základě zkoumání lokalizačních, realizačních a selektivních předpokladů s přihlédnutím k přístupnosti atraktivit a objektů pro zdravotně postižené osoby. Zdroje pro tuto práci poskytly webové portály (města, lázní, ubytovacích zařízení, stravovacích zařízení, sportovních zařízení a jiné), brožury, Turistické informační centrum Poděbrady, telefonická komunikace a osobní ověřování informací.

Bakalářská práce je zaměřena především na přístupnost objektů a atraktivit pro zdravotně postižené osoby. Informace, které byly získány pro tuto práci byly zaměřeny převážně na tělesně postižené osoby, vzhledem k jejich potřebám a požadavkům. Většina webových portálů uvádí bezbariérovost pouze pro tělesně postižené osoby, pro sluchově a zrakově handicapované osoby však moc informací neuvádí.

Před začátkem zkoumání bylo nutné vytvořit jednotná kritéria pro hodnocení. Pro ubytovací a pohostinská zařízení a dále cyklotrasy a turistické stezky bylo využito procentuálního zhodnocení přístupnosti. U ostatních objektů a zařízení byla brána v úvahu už jen jejich samotná existence.

Tabulka 13: Hodnotící kritéria

Hodnocené kritérium	Charakteristika	Body
Bezbariérové ubytovací zařízení	Více než 15 % všech UZ (17 %, 10 UZ)	2
Bezbariérové pohostinské zařízení	Více než 20 % všech PZ (25 %, 13 UZ)	3
Sportovně-rekreační zařízení	Bezbariérové koupaliště/aquaparky (ne)	0
	Fotbalové, hokejové a jiné stadiony (ano)	2
	Jiná sportoviště (ano)	2
Přístupné cyklotrasy a turistické stezky	Více než 10 % turistických stezek	3
	Více než 10 % cyklotras	3
Kulturně-historické památky	Částečně přístupné hrady/zámky/kostely	2
	Úplně přístupné hrady/zámky/kostely	3
	Muzea/galerie/skanzeny přístupné s doprovodem	1
	Zcela přístupná muzea/galerie/skanzeny	3
	Divadla přístupná částečně nebo úplně	2
Cestovní kanceláře	Nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v tuzemsku (ne)	0
	Nabídka zájezdů pro zdravotně postižené osoby v zahraničí (ne)	0
Webové informační portály	ne	0

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019, podle Linderová, 2012

Tabulka 14: Výsledné hodnocení potenciálu Poděbrad

Bodové hodnocení	Kvantitativní hodnocení	Kvalitativní hodnocení
0 až 9	1	základní
10 až 19	2	průměrný
20 až 28	3	zvýšený
29 až 37	4	výborný

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Z celkového počtu 37 bodů dosáhly Poděbrady podle hodnotících kritérií 26 bodů, potenciál rozvoje cestovního ruchu pro zdravotně postižené osoby v Poděbradech je proto vyhodnocen jako zvýšený. Potenciál bezbariérových ubytovacích zařízení se pohybuje na úrovni 17 % z celkového počtu. Vzhledem k faktu, že Poděbrady jsou lázeňským městem, mělo by toto procento být jistě vyšší. Pohostinská zařízení jsou

v hodnocení potenciálu o 8 % úspěšnější než ubytovací zařízení s celkovým počtem 25 %. Vzhledem k tomu můžou zdravotně postižení návštěvníci navštívit každé 4 pohostinské zařízení bez jakýchkoli bariér. Sportovně-rekreační zařízení na území Poděbrad výslednému hodnocení poměrně napomáhají, lze však namítnout, že v Poděbradech neexistuje aquapark ani koupaliště, které by bylo uzpůsobené pro zdravotně postižené osoby. Dále Poděbrady nedisponují žádným lyžařským areálem vzhledem k jejich poloze. Dají se však navštívit stadiony sportovních týmů a jiná sportoviště, která jsou uzpůsobená pro handicapované osoby. V Poděbradech se nachází jedna naučná stezka Skupice-Huslík, kterou pokrývá asfalt a zdravotně postižené osoby se po ní mohou bez obav pohybovat. Dalším bonusem jsou dvě cyklotrasy, rovněž asfaltové. Kulturně-historické a kulturně-společenské atraktivity v Poděbradech sice dosahují v hodnocení velkého počtu bodů, nicméně největší atraktivita (zámek) bezbariérová není. Body sbírají především kostely a dále galerie, zámecký biograf a muzeum. Za zmínku stojí také způsob dopravy, který je v Poděbradech využíván. MHD v Poděbradech nenajdeme, nicméně služba Senior taxi, je zde velmi oblíbená a vyhledávaná. Přepraví po domluvě i tělesně postiženou osobu s doprovodem. O podporu zdravotně postižených osob se stará například organizace HC Srdce, která tak výrazně napomáhá celkovému vnímání zdravotně postižených osob v Poděbradech. Cestovní kanceláře, které by se specializovali na nabídku zájezdů v Poděbradech nenajdeme, nicméně cestovní kanceláře v Poděbradech spolupracují se společnostmi Atis, Bezbatour, Firotour a dalšími. V rámci této spolupráce poskytují zájezdy jako zprostředkovatelé dalších společností. Do výsledného hodnocení nepatří ani webový portál Vozejkmap.cz, který sice informace o Poděbradech nabízí skrze mapu. Rozsah informací poskytnutých tímto portálem však není uspokojivý.

Závěr

Pro analyzování a zhodnocení potenciálu Poděbrad pro rozvoj cestovního ruchu zdravotně postižených osob bylo stanoveno 5 výzkumných otázek. Hodnotící kritéria, ve kterých určité objekty a atraktivity dosáhly určitého počtu bodů, byly pro analýzu a zhodnocení potenciálu rozvoje cestovního ruchu osob se zdravotním postižením v Poděbradech důležitým nástrojem. Na základě součtu všech bodů konstatujeme, že Poděbrady mají zvýšený potenciál pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením.

V počátcích jsme si položili otázku ohledně bezbariérového ubytování. V Poděbradech nabízí bezbariérové ubytování celkem 17 % (10) ubytovacích zařízení z celkového počtu 58 ubytovacích zařízení. Uzpůsobené ubytování nabízí 7 hotelů, 2 penziony a jedna studentská kolej.

Pokud jde o propagaci bezbariérových ubytovacích zařízení, ta není příliš dobrá, a proto nebylo snadné dohledat potřebné informace. Ne všechny webové stránky ubytovacích zařízení poskytují informace o přístupnosti, a proto bylo šetření uskutečněno na základě brožury poskytnuté Turistickým informačním centrem Poděbrady. Tato brožura vydaná v roce 2019 obsahuje seznam ubytovacích zařízení na území Poděbrad. V tomto seznamu jsou obsaženy značky, které informují mimo jiné o bezbariérovém přístupu do objektu a existenci pokoje pro handicapované. Dále proběhla telefonická komunikace s ubytovacími zařízeními, aby došlo k ověření těchto údajů v brožuře. Bohužel bylo zjištěno, že informace nejsou pravdivé ani aktuální.

Poděbrady poskytují návštěvníkům celkem 25 % (13) bezbariérových pohostinských zařízení z celkového počtu 53 pohostinských zařízení. Těchto 13 zařízení poskytuje bezbariérový přístup do objektu, ne všechny tyto zařízení však poskytují další potřebné služby pro zdravotně postižené osoby. Nenabízí menu v Braillově písmu ani nemají personál, který by ovládal znakovou řeč.

Návštěvníci mohou v Poděbradech navštívit řadu atraktivit, které jsou bezbariérově uzpůsobeny. Mezi ně patří sportovně-rekreační zařízení, kulturně-historická zařízení, kulturně-společenská zařízení a další. Největší pozornost si zaslouží lázeňský park a kolonáda, divadlo, kino, galerie, knihovna, sportovní stadiony nebo třeba cyklostezky a naučná stezka.

Informace o pobytech vhodných pro zdravotně postižené osoby lze zjistit poměrně komplikovaně. Jednou z možností je vyhledat ubytovací zařízení na webových portálech jednotlivých zařízení. Jedním z nejlepších zdrojů jsou lázeňské webové stránky, na kterých se lze dočíst o přístupnosti lázeňských domů. Další informace o přístupnosti ubytovacích zařízení je však nelehké dohledat, a proto doporučujeme ověření přístupnosti telefonickou cestou.

Poděbrady vykazují zvýšený potenciál pro rozvoj cestovního ruchu osob se zdravotním postižením. Tohoto potenciálu však dosahují hlavně díky faktu, že Poděbrady jsou lázeňským městem. Na lázeňské město by však tento potenciál mohl být rozhodně lepší. Poděbradům chybí webový portál poskytující užitečné informace cílové skupině. Turistické centrum také nedisponuje žádným materiálem, který by shrnoval informace o přístupnosti objektů a atraktivit. Když už byl nalezen zdroj přístupnosti objektů v Poděbradech, bylo zjištěno, že informace nejsou aktuální nebo pravdivé. Doporučujeme proto pravidelně aktualizovat informace nejen o přístupnosti, dále vytvořit webový portál shrnující informace potřebné k pobytu zdravotně postižených osob v Poděbradech, zlepšit spolupráci stávajících zařízení a objektů s organizacemi podporujícími zdravotně postižené osoby. Toho by se dalo dosáhnout zarputilejší spoluprací turistického informačního centra a zmiňovaných organizací. Zajímavou myšlenkou také je, zda by město bylo ochotno uvolnit finanční prostředky potřebné pro zlepšení potenciálu cestovního ruchu zdravotně postižených osob v Poděbradech cestou webového portálu či aplikace. V zájmu každého objektu či atraktivity by mělo bezpochyby být zpřístupnění těchto objektů naprosto všem lidem bez ohledu na handicap.

Seznam použité literatury

- Gúčík, M., 2010. *Cestovný ruch - Úvod do štúdia*. Banská Bystrica: Dali-BB.
- Goeldner, C. R. & Brent Ritchie, J. R., 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks.
- Hájková a kol., V., 2006. *Specifika pro handicapované klienty služeb cestovního ruchu*. [Online]
Available at: <https://www.mmr.cz/getmedia/dec21386-b551-48e4-bbad-113ab984a35e/GetFile10.pdf>
[Přístup získán 30 září 2019].
- Indrová, J., 2008. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Kotíková, H., 2013. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, a.s..
- Linderová, I., 2013. *Cestovní ruch: základy a právní úprava*. 1. vydání editor Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava.
- Linderová, I., 2015. *Ekonomické a sociokultúrne dopady sociálneho cestovného ruchu*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové.
- Linderová, I., 2018. *Cestovní ruch osob se zdravotním postižením*. Brno: Paido.
- Michalík a kol., J., 2011. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Michalík a kol., J. & Krhutová, L., 2011. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál.
- Pásková, M. & Zelenka, J., 2002. *Cestovní ruch - výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.

Internetové zdroje

© 2019 VIZUS. Společnost Parkinson, z.s.. 2019. Dostupné z: <http://www.spolecnost-parkinson.cz/pobyty/>

©2019 – EasyWeb. Král Jiří. Hradec Králové: 2019. Dostupné z: <http://www.kraljiri.cz/>

©2019 Lázně Poděbrady, a.s.. Hotel Zámeček****. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <https://www.lazne-podebrady.cz/hotel-zamecek>

©2019 Pension Rondel. Vítejte v penzionu Rondel. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.pension-rondel.cz>

©Copyright 1995-2019 Hradý.cz. vodárenská věž. 2010. Dostupné z: <https://www.hradý.cz/index.php?OID=8530>

©Copyright 2013 Turistické informační centrum Nymburk. Cyklostezka Nymburk – Poděbrady – Nymburk. Nymburk: 2019. Dostupné z: <http://www.mesto-nymburk.cz/infocentrum/index.php?stranka=cyklo-nymburk-podebrady>

©České dráhy, a.s.. Detail stanice Poděbrady. 2019. Dostupné z: <https://www.cd.cz/stanice/5453234#menu10>

©SPCCH. Svaz postižených civilizačními chorobami v České republice, z.s.. 2019. Dostupné z: <http://www.civilky.cz/o-nas/>

Alfabet. Kombinované postižení. Praha: Alfa Human Service, z.s., 2014. Dostupné z: <https://www.alfabet.cz/vyvojova-vada-u-ditete/typy-zdravotniho-postizeni/kombinovane-postizeni/>

AV Institut s.r.o., Co je zdravotní postižení? Praha. Dostupné z: <https://www.praceozp.cz/content/main/co-je-zdravotni-postizeni#page>

AV Institut s.r.o.. Zrakové postižení. Praha. Dostupné z: <https://www.praceozp.cz/content/zrakov-posti-en>

Centrum pro všechny. Naše organizace. Nymburk: 2019. Dostupné z: <http://centrumprovsechny.cz/7-nase-organizace>

Copyright © 2011 Centrum sociálních zdravotních služeb Poděbrady o.p.s.. Centrum sociálních zdravotních služeb Poděbrady. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <https://www.centrum-podebrady.info/index.php?id=10>

Copyright © 2016-2018 EDA cz, z.ú.. Kdo jsme. 2019. Dostupné z: <https://www.eda.cz/cz/o-nas/>

Copyright © 2017-2019 Kam na výlet? Tipy na výlety od lidí a pro lidi. Naučná stezka Skupice – Huslík, Poděbrady. 2019. Dostupné z: <https://www.tipykamnavylet.cz/naucna-stezka-skupice-huslik-podebrady-vstup-zdarma-979>

Copyright © 2019 by ART Hotel. Restaurace Basta Fidli Poděbrady. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.art-hotel.cz/restaurace-bastafidli>

Copyright 2019 © Luxor Poděbrady. Poděbrady – poskytovatel sociálních služeb. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.dd-pdy.cz/luxor-onas.php>

Critical. Památník krále Jiřího z Poděbrad. Praha: Critical, 2019. Dostupné z: <https://www.polabskemuzeum.cz/mista/pamatnik-jiriho-z-podebrad>

Czech Tourism. European Destination of Excellence. Praha: ČCCR – CzechTourism, 2019. Dostupné z: <http://www.eden-czechtourism.cz/o-projektu-eden/>

Český statistický úřad, 2019. Cestovní ruch v historických souvislostech. Praha: ČSÚ, 2011. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20541253/1804110620_21.pdf/c2e94604-287b-45ea-8d98-c0bc22201d73?version=1.0

Český statistický úřad. Jak se žije lidem se zdravotním postižením? Praha: Český statistický úřad, 2019. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/118374921/csu_tk_jak_se_zije_lidem_se_zdravotnim_postizenim_3.pdf/606bb166-e424-4248-967b-f00e98213c81?version=1.0

Český statistický úřad. Lidem se zdravotním postižením nejvíc chybí peníze a dostupná zdravotní péče. Praha: Český statistický úřad, 2019. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/lidem-se-zdravotnim-postizenim-nejvic-chybi-penize-a-dostupna-zdravotni-pece>

Disway. O projektu. Česká Kamenice: Spolek pro podporu cestování handicapovaných, z.s., 2019. Dostupné z: <https://www.disway.org/cs/about>

Eseznam.cz. Seznam přístupných míst s toaletami, výtahy či plošinami osazenými eurozámky. Evropský spolek pro OZP, 2019. Dostupné z: <http://www.eseznam.cz/index.php/rubriky/euroklic/3297-seznam-pistupnych-mist-s-toaletami-vytahy-i-ploinami-osazenymi-eurozamky#stredocesky?jjj=1573670583982>

EUR-Lex. Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006. Brusel: Evropský parlament a Rada, 2006. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1396613486987&uri=CELEX:32006R1107>

EVERESTA. Skripta – Specializace bez bariér – tělesná postižení. EVERESTA: 2019. Dostupné z: http://elearning.everesta.cz/pluginfile.php/2297/mod_resource/content/1/08.%20Tělesné%20postižen%C3%AD%20-%20skripta_finál.pdf

Family holiday association. Who we are. London: 2019. Dostupné z: <https://www.familyholidayassociation.org.uk/about-us/who-we-are/>

Fenix. Euroklíč. Co to je a proč si jej pořídit? Brno: 2018. Dostupné z: <https://pcfenix.cz/euroklic/>

Galileo Corporation s.r.o.. Havířský kostelík – kostel Nanebevzetí Panny Marie. Chomutov: Galileo Corporation s.r.o., 2019. Dostupné z: <http://polabi.com.orion2.gcm.cloud/o-polabi/turisticke-informacni-centrum-podebrady/o-podebradech-1/pamatky-a-zajimavosti/havirsky-kostelik-kostel-nanebevzeti-panny-marie/>

Galileo Corporation s.r.o.. Zlatý pruh Polabí – Lázeňský park, kolonáda. Chomutov: Galileo Corporation s.r.o., 2018. Dostupné z: <http://polabi.com.orion2.gcm.cloud/o-polabi/turisticke-informacni-centrum-podebrady/o-podebradech-1/pamatky-a-zajimavosti/lazensky-park-kolonada/>

Galileo Corporation s.r.o.. Zlatý pruh Polabí – Zámek. Chomutov: Galileo Corporation s.r.o., 2018. Dostupné z: <http://polabi.com.orion2.gcm.cloud/o-polabi/turisticke-informacni-centrum-podebrady/o-podebradech-1/pamatky-a-zajimavosti/zamek/>

Helpnet.cz. Projekty na odstraňování bariér. Brno: 2007. Dostupné z: <http://www.helpnet.cz/bariery/projekty-na-odstranovani-barier>

Inflow, information journal. Komunikace sluchově postižených. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/komunikace-sluchove-postizenych>

Kazuist, spol. s.r.o. Athena na cestách, přístupný cestovní ruch v kostce. Třinec: Kazuist, spol. s.r.o., 2010. Dostupné z: http://www.czp-msk.cz/pdf/uzitecne/ATHENA_PRIRUCKA_KOMPLET.pdf

Kazuist, spol. s.r.o. Přístupný cestovní ruch a informační systémy. Třinec: Kazuist, spol. s.r.o., 2011. Dostupné z: <http://www.kazuist.cz/download-9062ac5057/>

Kemal. Handicap Centrum Srdce o.p.s.. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <https://www.hcsrdce.cz>

Logopedická poradna Svět logopedie. Sluchové postižení. Jihlava. Dostupné z: <https://svet-logopedie.cz/muze-byt-problem/sluchove-postizeni/>

Mapy bez bariér. O projektu. Praha: Mapy bez bariér, 2019. Dostupné z: <http://web.mapybezbarier.cz/o-projektu/>

Město Poděbrady. Důležité upozornění. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.mesto-podebrady.cz/nove-jizdni-rady-autobusovych-linek-od-10-3-2019-podebradsko-velimsko-kolinsko/d-31987>

Město Poděbrady. Katalog poskytovatelů sociálních a návazných služeb. Poděbrady: 2019. Dostupné z: http://m.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24425

Město Poděbrady. Místní organizace Svazu tělesně postižených v Poděbradech. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.mesto-podebrady.cz/mistni-organizace-svazu-telesne-postizenych-v-podebradech/os-1205>

Město Poděbrady. Osoby se zdravotním postižením, včetně mentálního a duševního onemocnění. Poděbrady: 2015. Dostupné z: <http://www.mesto-podebrady.cz/osoby-se-zdravotnim-postizenim-vcetne-mentalniho-a-dusevniho-onemocneni/d-17972>

Město Poděbrady. Senior-taxi pro občany města. Poděbrady: 2019. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=28186

Městské kulturní centrum Poděbrady. Havířský kostelík. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://ipodebrady.cz/havirsky-kostelik>

Městský úřad Poděbrady. Městské kulturní centrum Poděbrady. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://www.mesto-podebrady.cz/mestske-kulturni-centrum-podebrady/os-1076>

Ministerstvo pro místní rozvoj. Cestovní ruch pro všechny. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4fa1846e-ee0c-40d7-ae2e-a43007314a2e/GetFile14_1.pdf

Ministerstvo pro místní rozvoj. Specifika pro handicapované klienty služeb cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getmedia/dec21386-b551-48e4-bbad-113ab984a35e/GetFile10.pdf>

Místopisy.cz. Okolí a příroda Poděbrady. Valašské Meziříčí: 2019. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9138/podebrady/okoli-priroda/>

Místopisy.cz. Poděbrady. Valašské Meziříčí: 2019. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9138/podebrady/>

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR, z.s., Athéna na cestách. Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením České republiky, z.s. 2010. Dostupné z: <http://www.nrzp.cz/projekty/ukoncene-projekty/390-athena-na-cestach.html>

o.s. Přístav. Občanské sdružení Přístav, z.s.. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <http://pristav.spec-skola.cz>

Odbor zdraví Magistrátu města Brna. Brno bez bariér. Brno: Rodina, vše pro ni a o ní, 2018. Dostupné z: <http://www.brno-prorodiny.cz/brno-bez-barier>

Parlament České republiky. Zákon č. 108/2006 Sb.. Praha: Parlament České republiky, 2006. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20140203195035/https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/zakon-108_2006.pdf

Podnikatel.cz. Zákon, kterým se mění zákon č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů a další související zákony – Část první – Změna zákona o znakové řeči. Praha: Parlament České republiky, 2014. Dostupné z:

<https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-kterym-se-meni-zakon-c-155-1998-sb-o-znakove-reci-a-o-zmene-dalsich-zakonu-a-dalsi-souvisejici-zakony/f3901841/>

Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky. Usnesení. Praha: 1992. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Světová organizace cestovního ruchu. Globální etický kodex cestovního ruchu. 2001. Dostupné z: <http://www.socr.cz/file/625/globalni-eticky-kodex-cestovniho-ruchu.pdf>

Technické služby města Poděbrad. Jezero Poděbrady. Poděbrady: 2019. Dostupné z: <https://koupalistejezero.cz>

Univerzita Palackého v Olomouci. ReKoPo, Rehabilitační a kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami v aplikačním rámci speciálněpedagogické teorie a praxe. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Dostupné z: <https://uss.upol.cz/wp-content/uploads/2015/01/REKOPO-NEUPRAVENÝ-RUKOPIS.pdf>

Úřední věstník Evropské unie. Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sociální cestovní ruch v Evropě. Brusel: Evropský hospodářský a sociální výbor, 2006. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:318:0067:0077:CS:PDF>

Ústav jazykové a odborné přípravy. Poděbrady – Ubytování. Praha: Univerzita Karlova, 2019. Dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/strediska/podebrady/ubytovani-podebrady>

Vládní výbor pro zdravotně postižené občany. Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením. Praha: 1998. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/NPVP-98.pdf>

Zákony pro lidi. Zákon č. 122/2000 Sb.. Zlín: 2017. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-122#cast1>

Zákony pro lidi. Zákon č. 198/2009 Sb.. Zlín: 2018. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198#cast1>

Zákony pro lidi. Zákon č. 266/1994 Sb.. Zlín: 2018. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-266>

Zákony pro lidi. Zákon č. 398/2009 Sb., Zlín: 2009. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-398>

Seznam příloh

Příloha 1: Seznam bezbariérových ubytovacích zařízení v Poděbradech.....	74
Příloha 2: Seznam bezbariérových pohostinských zařízení v Poděbradech	75

Přílohy

Příloha 1: Seznam bezbariérových ubytovacích zařízení v Poděbradech

Ubytovací zařízení	Kategorie	Popis
Art Hotel	Hotel*****	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj, zvíře
Hotel Libuše	Hotel***	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj, zvíře
Hotel Zámeček	Hotel*****	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj
Hotel Zimní lázně	Hotel***	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj, zvíře
Lázeňský hotel Park	Hotel*****	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj, zvíře
Spa Hotel Filicitas	Hotel*****	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj, zvíře
Školní hotel Junior	Hotel***	Výtah, BB přístup, BB pokoj
Penzion Radost	Penzion	Výtah, BB přístup, BB pokoj
Penzion Rondel	Penzion	Výtah, parkoviště, BB přístup, BB pokoj
Studentské koleje	kolej	Výtah, BB přístup, BB pokoj

Vysvětlivky: BB – bezbariérové, zvíře – asistenční pes

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019

Příloha 2: Seznam bezbariérových pohostinských zařízení v Poděbradech

Stravovací zařízení	Kategorie
Filmová kavárna na Zámku	Kavárna
Café Oliver	Restaurace
Restaurace v Pivovaře	Restaurace, bar, pivovarská restaurace
M Café	Kavárna
Park Café	Restaurace
Hotel Orfeus	Restaurace
Hotel Soudek – Jihočeská restaurace	Restaurace
Basta Fidli	Restaurace
Savoy	Restaurace
Hotel Zámeček	Restaurace
Pivotéka Poděbrady	Pivnice
la Mamma Cucina Restaurant	Restaurace
Náš hostinec	Restaurace, pivnice

Zdroj: Vlastní zpracování, 2019